

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Icehearts-toimintaa tuomassa uudelle paikkakunnalle

Icehearts Kuopioon

Maria Hallman & Vesa Pykälistö

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)

5/2020



HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijät: Vesa Pykälistö ja Maria Hallman
Opinnäytetyön nimi: Icehearts-toimintaa tuomassa uudelle paikkakunnalle
Sivumäärä: 42 ja 8 liitesivua
Työn ohjaaja(t): Jari Klemola
Työn tilaaja(t): Icehearts ry

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda Icehearts-toimintamalli Kuopioon, kaupunkiin, jossa sitä ei vielä ollut, mutta jossa sille oli tarve. Toimintamallille pyrittiin hakemaan rahoitusta Kuopion kaupungilta yhteistyössä Suomen Icehearts ry:n kanssa. Tavoitteena oli myös tehdä opinnäytetyö, joka auttaa perustelemaan toiminnan tarpeellisuutta rahoitusta haettaessa. Vaikka tämä opinnäytetyö käsittelee toiminnan aloittamista ja siihen liittyviä vaiheita Kuopion näkökulmasta, voi tätä opinnäytetyötä hyödyntää millä tahansa paikkakunnalla, jonne pyritään tuomaan käyttöön Icehearts-toimintamallia. Opinnäytetyöhön on koottu Icehearts-toiminnasta kattava tietopaketti, jota voi hyödyntää erilaisiin tarpeisiin, oli se sitten uudella paikkakunnalla aloittaminen, rahoituksen hakeminen tai jotain muuta.

Opinnäytetyön prosessissa käytiin paljon dialogia muun muassa Icehearts-järjestön edustajien ja Kuopion kaupungin edustajien kanssa. Siinä myös haastateltiin eri toimijoita, esimerkiksi kaupungeista, joissa Icehearts-toimintamalli on jo käytössä, ja tehtiin selvitystä siitä, mitä Icehearts-toimintamalli on ja miten sitä toteutetaan, sekä miksi se on toimiva. Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä myös kerättiin tietoa kyselyn avulla Kuopion varhaiskasvatuksessa työskenteleviltä ammattilaisilta lasten tilanteesta.

Opinnäytetyö toi myös näkyvyyttä Icehearts-järjestölle yhdessä Suomen suurista kaupungeista ja mahdollisuudet laajentaa toimintaansa Kuopioon. Opinnäytetyön tekoprosessin aikaan iskeneen koronaepidemian vuoksi toimintaa ei ollut mahdollista konkreettisesti käynnistää, eikä saada sille rahoitusta, vaikka kaupungin kanssa asiasta oli päästy jo neuvottelemaan. Opinnäytetyön myötä tulevaisuudessa näkyvät toiminnan aloittamisen mahdollisuudelle ovat lupaavat.

Opinnäytetyössä tehtiin kysely varhaiskasvatuksen toimijoille, joka tuotti paljon tietoa siitä, mikä on kuopiolaisten varhaiskasvatuksessa olevien lasten tilanne. Tämä ikäryhmä on se, joista Icehearts-toiminta alkaa. Opinnäytetyössä saatiin myös tietoa siitä, millä alueilla kuopiolaiset lasten parissa työskentelevät kokevat toimintamallin olevan hyödyllinen. Opinnäytetyöhön kerätyn tietoperustan ja aineiston pohjalta saatiin paljon tietoa myös Iceheartsin vaikuttavuudesta inhimillisestä ja taloudellisesta näkökulmasta.

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree programme for NGO and youth work

Author: Vesa Pykälistö and Maria Hallman
Title: Starting Icehearts action in a new locality
Number of Pages: 42 and 8 attachment pages
Supervisor(s): Jari Klemola
Subscriber(s): Icehearts ry

Icehearts is an operating model of child protection. Icehearts uses team sports as a tool of its social work. Icehearts acts in cooperation with municipalities and it is used in various Finnish cities. Icehearts works especially with children who are in risk of exclusion and their families.

The purpose of this thesis was to aim of bringing Icehearts action to our home city Kuopio. We had noticed for example that in Kuopio youths problems with mental health and intoxicants have been growing. We believed that Icehearts operating model could give a solution to many problems of welfare in Kuopio. We believed that if we could affect on childrens and youths welfare, we could affect to the welfare of the whole city.

As a method of the work in this thesis we used a questionnaire survey and interviews. We also kept contact with the municipality. The questionnaire was sent to the employees of early childhood education and its purpose was to figure out where in Kuopio could Icehearts be useful and which kind of support does Kuopios children need. We also interviewed different kind of professionals of other Finnish municipalities of their experiences of working in cooperation with Icehearts social workers and the operating model.

Because of the coronavirus situation which started during our work of this thesis we had to chance the original plan of starting the operating model in Kuopio as soon as possible to aim to that goal later in the future. We focused on preparing continuing the project after the corona crisis. We made the preparatory work with the idea that in the future it will be as easy as possible to continue this project from the situation we were in when the coronavirus situation started.

The results of the thesis showed that Icehearts operating model could be useful in Kuopio and it could affect positively to the welfare of the citizens and to the economic situation of the city. Hopefully the project will be continued until the finish after the coronavirus situation and the operating model will be used in Kuopio as a support of basic services.

Keywords: child protection, organization work, non-governmental organization, physical education

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
2 MIKÄ ON ICEHEARTS-TOIMINTAMALLI.....	7
2.1 Lähtökohdat	8
2.2 Icehearts-toiminnan periaatteet	8
2.3 Icehearts-kasvattaja.....	10
2.4 Icehearts-joukkue	12
2.5 Toiminnan rahoittaminen	13
3 TARVITAANKO ICEHEARTS- TOIMINTAA KUOPIOON?	14
3.1 Icehearts-toiminnan mahdolliset hyödyt Kuopiossa	14
3.2 Kuopion kaupungin hyvinvointitavoitteet	17
4 PROSESSI ICEHEARTS- TOIMINNAN KÄYNNISTÄMISEKSI KUOPIOSSA	20
4.1 Idean synty	20
4.2 Yhteydenotto Icehearts-järjestöön.....	21
4.3 Yhteydenotto kaupunkiin ja rahoittajiin.....	22
4.4 Toiminnan suunnittelua.....	23
4.5 Toiminnan käynnistäminen Kuopiossa	24
4.6 Keinoja toiminnan juurruttamiseen Kuopiossa	26
5 KYSELYT JA HAASTATTELUT	28
5.1 Kyselyt Kuopion varhaiskasvatuksen henkilöstölle	28

5.2 Toisen paikkakunnan Icehearts-kasvattajat	37
5.3 Haastattelujen analysointia.....	40
5.4 Selvitys Kuopion kaupungin sosiaalitoimen tilastoista	41
5.5 Millä asuinalueilla toimintaa tarvitaan?	41
6 ICEHEARTSIN VAHVUUS KRIISIN KESKELLÄ.....	43
7 POHDINTAA JA ARVIOINTIA.....	44
LÄHTEET	49
LIITTEET	54

1 JOHDANTO

Teimme opintojemme viimeisen harjoittelun ja opinnäytetyön Icehearts ry:lle. Icehearts-toimintamalli on ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä, jossa käytetään joukkueurheilua työkaluna sosiaalityön tekemisessä. Harjoittelumme tavoitteena oli tuoda toimintamalli Kuopioon. Teimme harjoittelun kanssa limittäin opinnäytetyötämme, johon kokosimme kaiken mahdollisen hankkimamme tiedon, jolla voimme tukea tavoitettamme toimintamallin saamiseksi Kuopioon. Ideana oli myös, että opinnäytetyötämme voidaan hyödyntää millä tahansa paikkakunnalla, jossa toimintamalli halutaan ottaa käyttöön. Tällöin opinnäytetyömme antia voidaan soveltaa omaan kaupunkiin sopivaksi ja sen perustamisvaiheen tarpeisiin vastaavaksi.

Vaikka kirjoitamme Kuopion näkökulmasta, olemme sitä mieltä, että opinnäytetyömme havaintoja ja tuloksia voidaan hyödyntää myös muissa kaupungeissa. Toivomme myös, että opinnäytetyöstämme on hyötyä monille eri tahoille: niille, jotka hakevat rahoitusta ja niille, jotka pohtivat Icehearts-toiminnan tuomista omaan kaupunkiinsa, mutta eivät tiedä mistä aloittaa. Opinnäytetyömme hyödyttää myös niitä, jotka kaipaavat tietoa Icehearts-toiminnasta, sen hyödyistä ja vaikuttavuudesta.

Opinnäytetyömme luonne muuttui, kun koronaepidemia aiheutti poikkeustilanteen yhteiskuntaan. Tavoitteemme muuttui pidemmän tähtäimen tavoitteeksi, koska koronatilanteen takia kaupungin kanssa rahoittamisen käsittelyä jouduttiin lykkäämään. Näin ollen myös itse toiminnan alkaminen viivästyy. Emme voineet opinnäytetyösämme käsitellä Kuopion aloitusvaiheita ja siihen liittyviä toimia niin tarkasti, kuin olisimme halunneet, koska emme päässeet alkuvaiheen toimintoja konkreettisesti tekemään. Teimme opinnäytetyömme niin, että siinä vaiheessa, kun tilanne normalisoituu, voidaan projektia Kuopiossa jatkaa ikään kuin siitä, mihin ennen koronaa jäimme.

Halusimme tuoda Kuopioon Icehearts-toimintamallin, koska olemme havainneet, että Kuopiossa nuorten hyvinvoinnissa ja siihen vaikuttavissa asioissa on parantamisen varaa. Esimerkiksi Savon Sanomien artikkelin mukaan nuorisopsykiatrian poliklinikan ruuhkautuminen on jo muodostanut riskin potilasturvallisuudelle (Tiihonen 2019). Tämä myös kertoo osaltaan siitä, että kuopiolaisten nuorten keskuudessa mielenterveysongelmat muodostavat merkittävän terveyttä ja hyvinvointia haittaavan tekijän.

Toisen Savon Sanomien artikkelin otsikko kuuluu näin: *Nuorten mielenterveys heikkenee: "Mitä nopeammin kuormitusoireisiin puututtaisiin, sitä vähemmällä päästäisiin"* (Patrakka 2019). Yleisestikin paikallisuutisointia aiheeseen liittyen seuraamalla on voitu havaita nuorten mielenterveyden olevan Kuopiossa sellainen asia, johon vaadittaisiin lisäsijoittamista. Nuorten mielenterveysongelmista puhutaan myös kansallisena ilmiönä ja nuorten mielenterveysongelmien sanotaan olevan ennätyslukemissa (Tiihonen 2017).

Myös päihteiden käyttöä ja siihen liittyviä ilmiöitä nuorten keskuudessa Kuopiossa voidaan pitää huolestuttavana. Esimerkiksi Yle uutisoi alaikäisten huumeiden käytön lisääntyneen rajusti Kuopion seudulla. Yleensä kyseessä on huumausaineen käyttörikkos, mutta alaikäiset myös välittävät huumeita toisilleen. (Nykänen 2019.)

Lisäksi olemme tämänhetkisessä työssämme verkkovälitteisessä etsivässä nuorisotyössä huomanneet, että törmäämme jatkuvasti nuoriin, joilla on ongelmia päihteiden, mielenterveyden tai molempien kanssa. Uskomme, että ennaltaehkäisevällä lastensuojelutyöllä voidaan vaikuttaa alueellamme nuorten ja lasten hyvinvointiin sekä tuottaa merkittäviä säästöjä kaupungille ja yhteiskunnalle. Muun muassa tästä syystä opinäytetyömme aiheeksi olemme valinneet tähtäävämmme Icehearts-toiminnan käynnistämiseen Kuopiossa ja sen juurruttamisen pysyväksi osaksi tukemaan kaupungin peruspalveluja. Icehearts-toimintamallin kaltaisen työmuodon etuja ovat esimerkiksi se, että ongelmiin pystytään vaikuttamaan jo ennen kuin niitä syntyy, ennaltaehkäisevästi.

2 MIKÄ ON ICEHEARTS-TOIMINTAMALLI

Icehearts-toimintamalli on monille nimenä tuttu, mutta monet yhdistävät toiminnan pelkästään urheiluun. Iceheartsin työhön kuuluu kuitenkin paljon muutakin kuin urheilun parissa toimiminen. Toiminta on kuntouttavaa ja ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä, jollaista muut tahot eivät tarjoa. Liikunta ja urheilu toimivat työkaluna. Ice-

hearts-kasvattaja kulkee joukkueensa lasten mukana 12 vuotta, lapsuudesta aikuisuuden kynnykselle. Pitkäjänteinen työ, jossa lapsen elämässä on ainakin yksi auttava ihminen ja joka ei vaihdu jatkuvasti, on toimintamallin suuri vahvuus.

2.1 Lähtökohdat

Icehearts-toimintamallin ovat perustaneet isä ja poika Ville ja Ilkka Turcka vuonna 1996 Vantaalla. Yhdistyksen tavoitteena on ollut alusta asti olla valtakunnallinen järjestö, jonka tarkoituksena on ennaltaehkäistä syrjäytymistä joukkueurheilun avulla ja antaa mahdollisimman monelle lapselle mahdollisuuden harrastaa. (Icehearts 2020a.)

Alun tiimistä on nyt muodostunut yli 30 kasvattajan organisaatio. Toiminta on lähtenyt yhdestä joukkueesta, 20 lapsesta, ja nyt joukkueita on yli 29 ja lapsia yli 500. Joukkueita tulee joka vuosi lisää uusille paikkakunnille. Toimintamallille on vuosien aikana myönnetty lukuisia huomionosoituksia ja palkintoja. Icehearts-toiminnassa oli alun perin mukana vain poikia, mutta toiminta laajeni 2013 myös tytöille, kun Icehearts aloitti tyttötyön. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2017.)

Se, perustetaanko Icehearts-joukkueita tytöille, pojille vai molemmille, määräytyy tarpeen mukaan kussakin kaupungissa ja kullakin asuinalueella. Mikäli alueella ilmenee, että pojilla on enemmän ongelmia, voidaan perustaa joukkueita pojille. Mikäli ongelmia ilmenee esimerkiksi sekä pojilla että tytöillä, voidaan joukkueita perustaa molemmille. Yhdessä kaupungissa voi toimia useita Icehearts-joukkueita tarpeen mukaan, mikäli kaupunki on halukas sijoittamaan varoja Icehearts-toimintamalliin. Joukkueita voi toimia yhdessä kaupungissa useilla eri asuinalueilla ja toimintaa voi olla eri ikäluokille.

2.2 Icehearts-toiminnan periaatteet

Icehearts on työkalu sosiaalityön tekemiseen lasten parissa. Se on tuki, työväline ja yhteistyökumppani kunnan peruspalveluissa tehtävälle työlle lasten ja nuorten kanssa.

Icehearts-toimintamalli on kokonaisvaltaista tukea lapsen hyväksi. Toimintamallissa työkaluna hyödynnetään joukkueurheilua. (Icehearts 2020d.)

Nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa, jossa lapsen asioiden parissa toimivat aikuiset vaihtuvat usein, Icehearts-toimintamalli antaa pitkäkestoista tukea ja turvaa lapselle. Sen arvomaailma on, että jokaiselle lapselle pitää antaa mahdollisuus. Icehearts tukee lapsen kasvua itseensä luottavaksi ja toiset huomioonottavaksi yhteisön jäseneksi. (Icehearts 2020a.)

Icehearts-toimintamalli on tarkoitettu sellaisten lasten auttamiseksi, joista on herännyt erityinen huoli jo varhaiskasvatuskäisenä ja joilla on tarve erityiseen tukeen. Näistä lapsista kootaan Icehearts-joukkue, jonka toiminta jatkuu 12 vuotta aikuisuuden kynnykselle asti ja jota täydennetään myöhemminkin sellaisilla lapsilla ja nuorilla, jotka hyötyvät toiminnassa mukana olemisesta. Toiminnan tavoitteena on siis tukea ja tavoittaa lapsia, joilla on selvä tarve varhaiseen tukeen. Tavoitteena on myös ennaltaehkäistä lastensuojelupalveluiden tarvetta, huostaanottoja, osattomuutta ja koulunkäynnin keskeytymistä. Icehearts-toiminnassa aloittavat lapset elävät yleisimmin yksinhuoltaja-, ero- ja uusperheissä. Heidän elinympäristössään ja kotonaan voi myös esiintyä terveys- ja mielenterveysongelmia sekä taloudellisia huolia. Usealla lapsella ilmenee oireilua tunne-elämässä ja käyttäytymisessä. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2017.)

Icehearts-kasvattajien arvioiden mukaan toiminnalla on myönteisiä vaikutuksia lasten liikunnallisuuteen, sosiaalisiin suhteisiin, itsetuntoon, mielialaan ja perheiden jaksamiseen. Lapset myös tulevat paremmin aikuisten ja kavereiden kanssa toimeen. (THL 2017.) Liikunta on oleellinen osa Icehearts-toimintaa, koska lapsen ja nuoren kaikkinaiselle kehitykselle liikunnasta on kiistattomasti hyötyä. Myös perheen varallisuus vaikuttaa lapsen ja nuoren mahdollisuuksiin harrastaa liikuntaa. Icehearts tarjoaa lapsille ilmaisen liikuntaharrastuksen, joten vähävaraisten perheiden lapset voivat nauttia liikunnan harrastamisesta. Tämä voi osaltaan myös pienentää eriarvoisuutta erilaisten sosioekonomisten taustojen omaavien lasten ja nuorten välillä.

Sitä vähemmän pojat oireilevat psyykkisesti nuorena aikuisena, mitä enemmän pojat harrastavat liikuntaa ja mitä korkeammalla tasolla he kilpailevat. Nuorena aikuisena voi psyykkisesti paremmin, kun on harrastanut ohjattua liikuntaa. Tärkeää erityisesti

on tukea haasteellisissa olosuhteissa olevien lasten harrastamista, kun perheen taloudellinen tilanne on huono. (THL 2018.)

Hyvin toimeentulevien perheiden lapset liikkuvat vähävaraisten perheiden lapsia säännöllisemmin. Mitä vanhemmaksi lapsi kasvaa, sitä kalliimmaksi harrastuskulut tulevat. Harrastamisen hinnat ovat nousseet koko 2000-luvun ajan ja seuraliikunnan kustannukset ovat jopa moninkertaistuneet paikoitellen. Vuonna 2016 tehtiin selvitys, jonka mukaan liikunnan keskimääräinen harrastamisen hinta oli noin 2 000 euroa harrasteseuroissa ja 3 300 euroa kilpaseuroissa. (Huovinen 2019.)

Suosituin Suomessa urheiluseurassa harrastettu laji 9-15- vuotiailla lapsilla on selkeästi jalkapallo. Suosituimpia lajeja sen jälkeen ovat tanssi, voimistelu, salibandy, ratsastus ja jääkiekko. Sukupuolten välillä on eroa harrastetuissa lajeissa. Pojilla suosituimmat lajit ovat jalkapallo, jääkiekko ja salibandy, tytöillä tanssi, voimistelu ja ratsastus. (Valtion liikuntaneuvosto 2019.)

Iceheartsin tämän hetken toiminnassa käytetyt joukkuelajit ovat muun muassa jalkapallo, jääkiekko ja salibandy. Koska nämä lajit ovat tilastojen valossa suosituimpia joukkueurheilulajeja poikien keskuudessa, voidaan olettaa, että poikajoukkueiden kohdalla ne ovat todennäköisimmin haluttuja lajeja myös Icehearts-toiminnassa. Tyttöjoukkueiden kohdalla voisi miettiä, voisiko jokin muu kuin jo toiminnassa hyödynnetyt joukkuelajit toimia kenties paremmin.

2.3 Icehearts-kasvattaja

Yleiset käsitykset Icehearts-kasvattajan työstä vaihtelevat siitä mitä kasvattajan työ todellisuudessa on. Koska toiminta yhdistetään voimakkaasti pelkkään urheiluun, oletetaan kasvattajankin työn olevan pelkästään valmentajana olemista. Todellisuudessa kasvattajan työhön kuuluu paljon muutakin ja joukkueharjoitukset ja pelit ovat vain pieni osa koko työnkuva.

Icehearts-joukkueen johtajana on joukkueen kasvattaja. Kasvattajalla on ammatilliset valmiudet kasvattajana toimimiseen. Joukkue toimii 12 vuotta ja se valitaan ammatil-

lisin perustein. Kasvattaja on kasvun tukena perheille ja lapsille, jotka ovat tuen tarpeessa. Kasvattaja myös sitoutuu joukkueen kanssa toimimiseen 12 vuoden ajan. (Icehearts 2020a.)

Kasvattajalla ei tarvitse olla opettajan tutkintoa. Sopiva kasvattaja on kuitenkin kasvatustalon ammattilainen eli sosionomi, yhteisöpedagogi tai esimerkiksi nuoris- ja vapaa-ajan ohjaaja. Omasta joukkueurheilutaustasta on myös paljon hyötyä työssä. (Salmivaara 2020).

Kasvattajat tekevät aina tiiviisti yhteistyötä oman kaupunkinsa sosiaalitoimen ja opetustoimen kanssa. Yhteistyö tehdään lapsen hyväksi. Tavoitteena on luoda turvallinen aikuisen läsnäolo läpi kasvun, edistää sosiaalisia taitoja ja ehkäistä syrjäytymistä. Eri-laiset iltapäivätoiminnat ja harrastustoiminnat luovat luontevasti kiinnikkeen lapsen oman sukupuolen erityisyyteen, sekä lisäävät hyvinvointia ja osallisuutta. (Icehearts 2020b.) Kiinnike oman sukupuolen erityisyyteen tapahtuu toimittaessa tyttö- ja poikajoukkueina ja kasvattajan ottaessa asian huomioon kasvatustyössään. Kasvattaja voi toimia naisen tai miehen mallina. Osa joukkueen lapsista on todennäköisesti yksinhuoltajaperheistä, jolloin on mahdollista, että elämästä puuttuu oman sukupuolen roolimalli.

Icehearts-toimintamallissa joukkue-toiminta on tärkeässä osassa. Se toimii pääasiallisena välineenä sosiaalityön tekemisessä. Ensisijainen työ on koulussa tehtävää tukityötä, yksilötyötä ja perhetyötä. Icehearts-kasvattajat ovat mukana lasten elämässä niin koulussa kuin vapaa-ajallakin. Kasvattaja on tukena tavallisessa arjessa ja mahdollistaa myös opiskelun. Kasvattaja huolehtii lapsesta tilanteissa, joissa ulkopuolinen huoli voisi haitata normaalia elämää. (Icehearts 2020b.)

Icehearts-kasvattajalla ei ole tarkkaa työaikaa tai välttämättä pysyvää toimistoa. Kasvattaja menee lapsen kanssa lääkäriin, lapsen kotiin ja psykiatrille, käytännössä minne vain, missä kasvattajan tukea tarvitaan. Icehearts-kasvattajan työ poikkeaa tavanomaisesta työstä siinä mielessä, että kasvattajana toimimista voisi kuvailla työn sijaan pitkäksi ihmissuhteeksi. Iso osa työstä tapahtuu silloin, kun kasvattaja on lasten mukana esimerkiksi kouluissa ja iltapäivätoiminnassa, mutta kasvattaja tekee työtä lasten kanssa käytännössä kellonaikaa katsomatta, silloin kun apua tarvitaan.

2.4 Icehearts-joukkue

Icehearts-joukkueen lajeina voivat olla esimerkiksi jääkiekko, jalkapallo tai salibandy. Joukkueet osallistuvat esimerkiksi lajiliittojen alaisiin sarjoihin tai erilaisiin harrastesarjoihin ja turnauksiin oman ikäluokkansa mukaan. Olennaista ei kuitenkaan ole urheilulaji, vaan joukkuepelissä kehittyvät ryhmässä toimimisen taidot ja oppiminen säännölliseen liikuntaan. (THL 2020.)

Suurin osa Icehearts-joukkueeseen valittavista pojista tulee perheistä, joissa miehen roolia ei ole. Toimintamalli on osoittautunut toimivaksi miesten kutsumiseen mukaan sosiaali- ja kasvatustyön tekemiseen ja syrjäytymisvaarassa olevien poikien kanssa työskentelyyn. Useat pojat ovat kiinnostuneet liikunnasta ja osallistuvat mielellään ohjattuun urheiluun. Tytöille joukkue antaa roolimallin aktiivisesta, itseään kunnioittavasta naisesta, joka ei suostu alisteiseen, helposti hyväksikäytettävään asemaan, vaan toimii tasa-arvoisena poikien ja miesten kanssa. (Icehearts 2020d.)

Joukkue kasaantuu vuosien varrella. Ensimmäisessä esikouluikäistä lapsista koottavassa ydinryhmässä lapsia on noin 10. Joukkuetta täydennetään vaihteittain, kunnes joukkueessa on maksimissaan 20-25 lasta. Joukkueeseen valitaan lapsia, joilla on erilaisia haasteita elämässään ja jotka tarvitsevat erityistä tukea. Osa on maahanmuuttajaperheistä, osa yksinhuoltajaperheistä tai suurperheistä. Osalla perheistä on taloudellisia vaikeuksia ja siksi resurssit harrastustoimintaan ovat rajalliset. Lapsilla voi olla tunne-elämän tai käyttäytymisen häiriöitä. Perheitä ja lapsia aletaan sitouttamaan toimintaan esikouluikäisenä. Toiminta jatkuu alakoulussa keskittymällä koulunkäynnin tukemiseen ja sujuvaan aloittamiseen. Kasvattaja avustaa lasta luokassa ja päivän aikana tapahtuvissa konfliktitilanteissa.

Iltapäivätoiminta sisältää ohjattua liikuntaa ja avustamista koulutehtävissä. Toimintaan kuuluu myös pienryhmissä tapahtuvia tapaamisia, retkiä sekä tarpeen tullen henkilökohtaista tukea lapselle ja perheelle. Kasvattaja voi osallistua erilaisiin neuvotteluihin ja palavereihin, jotka koskettavat lasta, jos perhe näin haluaa. Icehearts-toiminta keskittyy ensimmäisinä vuosina koulun tiloihin tai välittömään läheisyyteen. Viimeisessä vaiheessa Icehearts-toiminnassa tuetaan nuorta, nuoren itsenäistymistä, vastuunottoa ja saatetaan nuori sopivaan koulutukseen ja työuralle. (THL 2017, 18.)

Icehearts-toiminnan vahvuus on, että se tarjoaa lapselle urheiluharrastuksen, johon vanhemmillä ei välttämättä ole varaa. Osa lapsista saattaa myös tarvita tukea ryhmässä toimimiseen, mikä on haaste tavallisessa urheiluseurassa. (THL 2020.)

2.5 Toiminnan rahoittaminen

Uudella paikkakunnalla aloitetaan aina vähintään kahden joukkueen voimin. Yksi joukkue tarvitsee kaupungilta aina 50 000 euroa rahoitusta, joten rahoitusta tarvitaan yhteensä 100 000 euroa kaupungilta kahteen joukkueeseen. Todella tärkeää on, että nimenomaan kaupunki sitoutuu toiminnan rahoittamiseen koko 12 vuoden toimintajakson ajaksi. Rahoitusta haetaan kerralla joukkueen koko kahdentoista vuoden toiminnan ajalle. Icehearts-joukkueen toiminnan ylläpitäminen maksaa kaupungille 50 000 euroa vuodessa ja se sisältää kasvattajan palkan kuluineen, työterveyshuollon, vakuutukset ja jonkin verran toiminta- ja matkakuluja. (Thesslund 2020.)

Vaikka kaupunki onkin toiminnan päärahoittaja ja ensiarvoisen tärkeä toiminnan jatkuvuuden kannalta, voidaan rahoitusta saada myös esimerkiksi erilaisten kertaluontoisten lahjoitusten kautta. Työ on luonteeltaan kuntouttavaa, ennaltaehkäisevää lastensuojelua. Kasvattajat työskentelevät työpareina. Kaksi ryhmää ja kaksi kasvattajaa on myös vakuus toiminnan jatkumiselle, mikäli kasvattaja joutuu lopettamaan työnsä esimerkiksi elämäntilanteen muutoksen vuoksi. Kaksi kasvattajaa ja kaksi ryhmää on myös oikeusturvakysymys: näin voidaan pitää toiminnassa se määrä lapsia kuin on myös luvattu. (Thesslund 2020.)

Sitrassa on selvitetty Iceheartsin vaikuttavuutta, tutkimus on tehty käyttämällä THL:n kohokortti 87-aineistoa sekä kahden kunnan kuntakohtaisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja sivistystoimen tilastoja. Tutkimuksen mukaan joukkueen toiminta säästi yhteiskunnan varoja 857 000 euroa sosiaali- ja terveyskuluissa. Toiminnassa onnistuttiin myös puolittamaan niiden nuorten määrä, jotka ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella. Sen laskettiin säästävän kuluja yhteiskunnalle melkein kaksi miljoonaa euroa. 2,8 miljoonaa euroa on laskettu yhden joukkueen nettosäästökseksi. (Thesslund 2020.)

3 TARVITAANKO ICEHEARTS- TOIMINTAA KUOPIOON?

Icehearts-toimintamalli täyttää sitä palveluaukkoa, joka jää peruspalvelujen, kohdenetun ja erityisen tuen väliin. Toimintamalli tukee lasta omassa kasvuympäristössä ja kouluun siirtymisessä. Se mahdollistaa liikunnan harrastamisen ja joukkueeseen kuulumiseen, urheilullisista suorituksista riippumatta. (THL 2017, 5.)

Icehearts-toimintamalli on jotain sellaista, jota julkinen palvelujärjestelmä ei pysty tarjoamaan. Lisäksi toimintamallin hyödyt on tunnustettu ja palkittu Suomessa ja kansainvälisesti. Toimintamallin erityispiirre on siinä, että sama kasvattaja kulkee lapsen rinnalla koko 12 vuotta kestävänsä toiminnan ajan, aina lapsuudesta aikuisiän kynnykselle asti, mikä on todellinen etu nykyiseen julkiseen palvelujärjestelmään nähden, jossa lapsen kanssa työskentelevät ihmiset vaihtuvat. (THL 2020.)

Edellä mainitut seikat perustelevat hyvin toimintamallin tarpeellisuutta. Nähdäksemme toimintamalli olisi hyödyllinen nimenomaan Kuopiossa, jossa lasten ja nuorten hyvinvoinnissa on parantamisen varaa. Seuraavissa luvuissa 3.1 ja 3.2 käsittelemme toimintamallin mahdollista hyödyllisyyttä Kuopion näkökulmasta.

3.1 Icehearts-toiminnan mahdolliset hyödyt Kuopiossa

Vuonna 2018 tehdyistä lastensuojeluilmoituksista 7-12-vuotiaista lapsista 31 % lastensuojeluilmoituksia ja 18 % 3-6- vuotiaista. Ilmoituksista 83 % teki viranomaiset. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on suhteellisen korkea edelleen vertailukaupunkien kesken. Nuoren päihteiden käyttö oli yleisimpänä huostaanoton perusteena. (Kuopion kaupunki 2019.)

Ennaltaehkäisevällä työllä voi ehkäistä lastensuojelun palveluiden käyttöä sekä myöhempiä ongelmia lasten elämässä, kuten päihdeongelmia, rikollisuutta ja syrjäytymistä. Icehearts-toimintamallilla tavoitetaan juuri niitä lapsia, joiden tilanteessa on samoja riskitekijöitä kuin alle kouluikäisenä huostaanotettujen perheissä. (THL 2020.)

Lastensuojelun toimenpiteiden yleisiä syitä ovat vanhempien vaikeat päihde- ja mielenterveysongelmat, perheristiriidat ja lähisuhdeväkivalta. Nuorten ongelmallinen käyttäytyminen, johon yhdistyvät päihteet, rikokset, mielenterveysongelmat ja kouluongelmat, ovat myös klassisia syitä lastensuojelulle.

Ongelmien muodostuminen on usein yhteydessä yhteiskunnan taloudelliseen tilanteeseen, esimerkiksi vanhempien työttömyyden kautta. Lastensuojelun ongelmat säilyvät, tarve ja tehtävät eivät katoa. Suuret ikäluokat eläköityvät, työssäkäyvien määrä suhteessa lasten ja vanhusten määrään on supistumassa. Vanhuspalveluiden kasvaessa palveluita ja niiden kustannuksia tullaan arvioimaan entistä tarkemmin. Lastensuojelun suuret asiakasmäärät ovat herättäneet poliittiset päätöksen tekijät kehittämään ennaltaehkäiseviä palveluita, koska oletus on, että onnistuessaan ennaltaehkäisy tulee halvemmaksi kuin raskas lastensuojelu yhteiskunnalle. (Jahnukainen 2012.)

Icehearts-toiminnan etuihin kuuluu yhteistyö eri hallinnonalojen välillä ja joustava tapa toimia. Toiminta lisää inhimillistä hyvinvointia, tuo taloudellisia säästöjä, tukee kouluja, edistää kotoutumista ja vähentää koulun keskeytyksiä. (Töyssy 2016.)

Tutkimustuloksissa on huomattu, että nuoret noudattavat koulun normeja koko ryhmänä, yhdessä. Nuoret kiinnittävät siihen huomiota, että kuuluvatko he johonkin joukkoon. Ihmiset ovat taipuvaisia identifioitumaan ennemmin johonkin ryhmään kuin organisaatioon ja läsnäoloon. (Heikkinen, Levamo, Parviainen & Savolainen 2007.) On laskettu jokaisen liikunnan edistämiseen kohdennetun veroeuron tuottavan itsensä moninkertaisesti takaisin tulevaisuudessa vähentyneinä terveydenhuollon kuolina (Nuorisotutkimusseura 2013, 6).

Sosiaaliseen toimintaan osallistuminen, kuten harrastus- tai muuhun ryhmään kuuluminen, on havaittu yhdeksi lapsia ja nuoria eristäytymiseltä, yksinäisyydeltä ja muun muassa masennukselta suojaavaksi tekijäksi. Ryhmä on nuorelle peili, josta voi heijastaa omia toimintatapojaan. Näin ryhmä tarjoaa valtavan ja jatkuvan muuttuvan mahdollisuuden nuorelle itsetuntemuksen lisäämiseen. Ryhmässä olemisen lisää vuorovaikutustaitoja, auttaa käsitteellistämään elämän vaikeutta tilanteita ja omia tunteita. (Heikkinen ym. 2007.)

Kun kaupunki sijoittaa lasten ja nuorten hyvinvointiin, sijoittaa se samalla koko kaupungin ja sen asukkaiden hyvinvointiin pitkälläkin tähtäimellä. Kun lapsista kasvaa

hyvinvoivia ja hyvän itsetunnon omaavia aikuisia, kasvattavat he omistakin lapsistaan suuremmalla todennäköisyydellä myös hyvinvoivia ja näin syntyy ikään kuin lumipal-loefektinä hyvinvointia kaupunkilaisille ja koko yhteiskunnalle. Muun muassa näistä syistä kaupungin kannattaa sijoittaa Icehearts-toimintamalliin.

Sen lisäksi, että Icehearts lisää inhimillistä hyvinvointia, kerryttää se myös joukkueen toimintajakson aikana merkittävästi taloudellisia säästöjä kaupungille ja yhteiskunnalle. Esimerkiksi KTT Petri Hilli on laskenut Sitran mallin ja kohortti -87 aineiston pohjalta Icehearts-joukkueen kustannusvaikuttavuutta. Joukkueen toiminta ja tuki pojille säästi yhteiskunnan varoja 12 vuoden aikana pelkästään sosiaalityön kuluissa 857 000 euroa. Toiminnan avulla NEET-nuorten eli koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien määrä puolitettiin. NEET-nuorten vähentämisen tuotto-odotus yhteiskunnalle on 1,9 miljoonaa euroa. Näiden laskelmien mukaan yhden joukkueen säästö yhteiskunnalle on liki 3 miljoonaa euroa. Säästö voi todennäköisesti olla vielä paljon enemmän, sillä luvuissa ei ole huomioitu esimerkiksi kulueristä rikollisuutta eikä tulopuolelta kulutusveroja. (Icehearts 2020b.)

Icehearts toimii kunnan peruspalveluiden tukena ja se ehkäisee erityispalveluiden tarvetta. Ennaltaehkäisevä työmuoto on loistava tapa helpottaa esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalveluiden kuluja ja kuormitusta. Icehearts on tutkitusti toimiva konsepti, joka Kuopiosta vielä puuttuu. Lisäksi Icehearts-toimintamallin käyttöönotolla kaupunki voi vaikuttaa positiivisesti omaan imagoonsa. Kuopion kaupungin visiona on olla vuoteen 2030 mennessä ”hyvän elämän pääkaupunki” (Kuopion kaupunki 2017, 3). Icehearts on omiaan tukemaan tätä tavoitetta.

3.2 Kuopion kaupungin hyvinvointitavoitteet

Kuopion kaupunki on laatinut lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman. Tähän suunnitelmaan kuuluvat esimerkiksi lapsia, nuoria ja lapsiperheitä koskevat hyvinvointitavoitteet. Sen pääkohtia ovat terveet elintavat, turvallinen Kuopio, varhainen tuki ja niin edelleen. Kaupungin hyvinvointitavoitteet ilmenevät kuvissa 1, 2 ja 3.

1.1.4. Hyvinvointi

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Laaja hyvinvointikertomus valmistellaan kerran valtuustokaudessa ja vuosittain raportoidaan valtuustolle kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä: <https://www.kuopio.fi/fi/hyvinvointi>

Kuopion valtuustokauden hyvinvointitavoitteet kuntalaisten hyvinvointitiedon pohjalta vuosille 2018-2021 ovat:

1. Terveet elintavat

- Ympäristö on terveellinen ja kannustaa aktiivisuuteen.
- Päihde- ja mielenterveysongelmat vähenevät: nuoret, erityisesti ammatillisten oppilaitosten, työikäiset ja ikäihmiset.
- Lapset ja nuoret liikkuvat vähintään suositusten mukaisesti.
- Lasten ja nuorten hyvää ravitsemusta ja ruokakasvatusta edistetään ja ennaltaehkäistään ylipainoa.
- Nuoret kokevat terveydentilansa hyväksi (erityisesti ammatillisten oppilaitosten nuoret)
- Työikäiset liikkuvat terveytensä kannalta riittävästi (tuki- ja liikuntaelinsairaudet, liian vähäinen liikunta).
- Ikäihmiset ovat aktiivisia ja toimintakykyisiä.
- Ikäihmisten hyvää ravitsemusta edistetään ja ehkäistään aliravitsemusta.
- Ikäihmiset kokevat terveytensä hyväksi.

2. Turvallinen Kuopio

- Ympäristö on turvallinen ja viihtyisä.
- Ketään ei kiusata.
- Ketään ei syrjitä.
- Perheväkivalta ja myös kodin ulkopuolella tapahtuva väkivalta vähenee. Seksuaalista häirintää, fyysistä uhkaa ja väkivaltaa ei esiinny.
- Liikenneonnettomuudet vähenevät (moponuoret, jalankulkija- ja polkupyöräonnettomuudet, nuoret ajokortin saaneet ja ikääntyneiden ajokyky).

Kuva 1: Kuopion kaupunki: Toiminta- ja taloussuunnitelma 2020-2023. Hyvinvointitavoitteet.

- Ikäihmisten kodit ovat turvallisia asua.

3. Varhainen tuki

- Lapsiperheet saavat varhaista ja avohuollon tukea tarvittaessa (myös maahanmuuttajalapsiperheet).
- Ikäihmiset saavat tukea kotiin.

Kuva 2: Kuopion kaupunki: Toiminta- ja taloussuunnitelma 2020-2023. Hyvinvointitavoitteet.

4. Osallistuva ja vaikuttava kuntalainen

- Kuntalaiset ovat aktiivisia ja heillä on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa.
- Kuntalaiset saavat tietoa ja tukea oman hyvinvointinsa edistämiseksi.
- Kukaan ei koe tahtomattaan yksinäisyyttä (erityisesti miehet 20-54 v. ja ikäihmiset).

5. Työllistyminen

- Työllistyminen ja työllisyystilanne paranevat (erityisesti pitkäaikaistyöttömät, alle 20-vuotiaat nuoret ja ulkomaalaiset)

Hyvinvointitavoitteiden vuosiraportin (ks. www.kuopio.fi/hyvinvointi) perusteella tarvitaan muutoksia toimintatavoissa ja vaikuttavia toimenpiteitä samoissa, viime vuonna todetuissa, hyvinvointihaasteissa:

- ehkäisevään mielenterveys- ja päihdetyöhön (erityisesti nuoret)
- väkivallan ehkäisyyn
- ylipainon ennaltaehkäisyyn (erityisesti nuoret pojat) hyvään ravitsemukseen ja ruokakasvatukseen
- yksinäisyyden vähentämiseen.

Kuopio on turvallinen, työttömyysaste on vähentynyt ja kuntalaisten osallistumiskanavia on kehitetty. Liikunnan harrastaminen on lisääntynyt ja liikuntapaikkoja on runsaasti suhteessa asukasmäärään. Kehitetään asuinalueittaista hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa. Tavoitteena on saada tarkempaa tietoa eri alueiden hyvinvoinnin edistämisen tarpeista toimenpiteiden kohdistamiseksi paremmin.

Kuva 3: Kuopion kaupunki: Toiminta- ja taloussuunnitelma 2020-2023. Hyvinvointitavoitteet.

Icehearts-toimintamalli tukee erinomaisesti kaupungin laatimia hyvinvointitavoitteita ja vastaa hyvin pyrkimykseen toteuttaa niitä. Toimintamallilla voidaan esimerkiksi vaikuttaa terveisiin elintapoihin, kannustaa liikuntaan, ehkäistä päihde- ja mielenterveysongelmia, vaikuttaa aktiivisuuteen ja toimintakykyyn, ehkäistä kiusaamista ja syrjintää, ehkäistä perheväkivaltaa ja niin edelleen. Icehearts-toimintamallilla voidaan vastata erilaisiin tarpeisiin ja ennaltaehkäistä monenlaisia ongelmia.

Kuten kuvasta 3 ilmenee, hyvinvointitavoitteiden vuosiraportin mukaan tarvitaan muutoksia ja vaikuttavia toimenpiteitä erityisesti nuorten ehkäisevässä mielenterveys- ja päihdetyössä, väkivallan ennaltaehkäisyssä, ylipainon ennaltaehkäisyssä ja yksinäisyyden vähentämisessä. Juuri näihin asioihin Icehearts-toimintamallilla pystytään vastaamaan.

Icehearts-toimintamallilla voidaan lisätä lasten ja nuorten terveitä elintapoja ja luoda turvallista ja tervettä elinympäristöä, joka kannustaa aktiivisuuteen. Icehearts takaa, että lapset ja nuoret liikkuvat vähintään suositusten mukaisesti joukkue- ja iltapäivätoiminnassa. Toimintamalli lisää fyysistä ja psyykkistä terveyttä, sekä vähentää esimerkiksi päihdeongelmia tarjoamalla vapaa-aikaan mielekästä ja terveellistä sisältöä. Icehearts-toimintamalli voi myös vähentää koulukiusaamista ja syrjintää, sillä kasvatustajat toimivat opettajien tukena kouluissa ja havainnoivat luokassa tilannetta erilaisesta näkökulmasta. Toiminnassa mukana olevien lasten elämässä väkivallan uhkaan voidaan puuttua. Esimerkiksi perheväkivallan uhkaan voidaan vaikuttaa tekemällä yhteistyötä perheiden kanssa. Lapsia myös kasvatetaan väkivallattomuuteen. Toimintamallin myötä yksinäisyys vähenee, sillä toiminta on luonteeltaan sosiaalista ryhmätoimintaa ja sosiaalisten taitojen harjoittelu kuuluu olennaisena osana päivittäiseen arkeen. Tulevaisuudessa toimintamalli voi auttaa toiminnassa mukana olevia nuoria työelämään, jolloin nuorten työttömyysasteeseen voidaan vaikuttaa. Muun muassa näihin kaupungin hyvinvointitavoitteisiin (kuvat 1, 2 ja 3) Icehearts-toimintamalli voi toimia ratkaisuna.

4 PROSESSI ICEHEARTS- TOIMINNAN KÄYNNISTÄMISEKSI KUOPIOSSA

Tässä luvussa kuvaamme projektimme etenemisprosessia. Näiden lukujen avulla uusien paikkakuntien Icehearts-toiminnan aloittajat voivat saada suuntaa antavia vinkkejä siitä, miten prosessi voi uudella paikkakunnalla edetä. Jokainen prosessi on tietenkin omanlaisensa, mutta jakamalla kokemuksia uskomme, että se voi inspiroida ja auttaa eteenpäin uusia toimijoita omassa prosessissaan. Koska toimimme omassa prosessissamme alusta asti varsin itsenäisesti, opimme paljon prosessin kulusta ja siitä, minkälaisia haasteita ja vaikeuksia voi matkan varrella tulla vastaan.

Meidän prosessimme eteni karkeasti pääkohdittain näin:

1. Yhteydenotto järjestöön.
2. Yhteydenotto kaupungin hyvinvoinnin palvelualueen palvelupäälliköihin.
3. Palaverin sopiminen kaupungin kanssa, jonka tarkoituksena oli avata enemmän Icehearts-toimintaa kaupungin edustajille, sekä neuvotella rahoituksesta.

Tähän vaiheeseen ehdimme opinnäytetyömme aikana päästä. Näihin kohtiin liittyviä toimenpiteitä ja tapahtumia on kuvattu tarkemmin alla olevissa luvuissa 4.1-4.3. Luvut 4.4-4.7 sisältävät toiminnan suunnittelua.

4.1 Idean synty

Idea Icehearts-toiminnan käynnistämiseksi Kuopiossa lähti liikkeelle alkuvuodesta 2019. Tuolloin tehdessämme verkkoperusteista etsivää nuorisotyötä valtakunnallisessa nuorisokasvatusjärjestössä Nuorten Palvelu ry:ssä kollegamme Jani-Markus Heinola otti puheeksi Icehearts-järjestön. Hän tunsikin myös toisen järjestön perustajista Ville Turkan. Ajatus Icehearts-toiminnan käynnistämisestä jäi tuolloin mieliimme hautumaan.

Loppuvuodesta 2019 meille syntyi ajatus siitä, että aika olisi omien opiskelujemme kannalta otollinen projektin aloittamiselle. Päätimme suorittaa viimeisen harjoittelumme ja tehdä opinnäytetyömme Icehearts-toiminnan käynnistämiseksi Kuopiossa. Opinnäytetyön lopullinen näkökulma ja sisällölliset asiat muotoutuivat uomiinsa alkuvuoden 2020 aikana.

Työ Nuorten Palvelu ry:ssä ja esimerkiksi paikallisen uutisoinnin seuraaminen ovat antaneet myös vahvistusta itsellemme siitä, että juuri Icehearts-toimintamallin kaltainen ennaltaehkäisevä työmuoto vastaa kaupungin tarpeisiin, mitä tulee lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen. Lisäksi toiminnalla voidaan tuottaa merkittäviä säästöjä kaupungille, sillä toiminnalla voidaan ennaltaehkäistä muun muassa erityiseen tukeen, mielenterveys ja terveystalouteen, huostaanottoihin ja vastaaviin meneviä kuluja. Uskomme, että esimerkiksi toiminnalla saavutettujen säästöjen kautta voidaan parantaa kaupunkilaisten hyvinvointia laajemmaltikin.

Lisäksi oma kiinnostuksemme järjestö- ja nuorisotyöhön on toiminut suurena motivaation lähteenä tälle projektille. Icehearts-toimintamalli kiinnostaa henkilökohtaisesti myös siinä käytettävän työkalun, joukkueurheilun vuoksi, sillä myös itseltämme on vahvasti taustaa urheilutoiminnan parista. Toiminnassa yhdistyy lasten ja nuorten parissa tehtävä työ ja harrastustoiminta. Oma harrastustaustaa peilaamalla on syntynyt mielikuva siitä, että joukkueurheilua työkalunaan käyttävä lastensuojelutyö voi lisätä osallisuutta ja elämänlaatua toiminnassa mukana oleville, sitä tarvitseville lapsille ja nuorille.

4.2 Yhteydenotto Icehearts-järjestöön

Aloitimme opinnäytetyöprosessimme tammikuun alussa 2020. Saimme kollegamme Jani-Markus Heinolan kautta järjestön perustajan Ville Turkan yhteystiedot. Sovimme hänen kanssaan tapaamisen Tampereelle 14.- 16.1. järjestettyyn Nuori2020-tapahtumaan (johon olimme molemmat tahoiltamme tulossa). Tapasimme Turkan tapahtumassa ja keskustelimme ideastamme hänen kanssaan, ja hän antoi paljon kullannarvoisia vinkkejä ja yhteystietoja, joiden avulla pääsimme projektissamme eteenpäin.

Turkka kertoi myös paljon käytännön kokemuksistaan järjestön toiminnan parissa sekä järjestön historiasta.

Tapahtuman jälkeen otimme yhteyttä sähköpostitse Icehearts-järjestön nykyiseen toiminnanjohtajaan Teemu Vartiamäkeen ja kerroimme ideastamme järjestön toiminnan tuomisesta kotikaupunkiimme Kuopioon. Keskustelimme Vartiamäen kanssa puhelimitse ja hän piti ideaamme hyvänä. Projektimme käynnistyi tämän jälkeen toden teolla.

Vartiamäen kanssa käymiemme keskustelujen jälkeen pohdimme, perustammeko Kuopioon oman ”Kuopion Icehearts ry:n” vai tulisiko Kuopion Icehearts toimimaan Suomen Icehearts ry:n alla. Tämä oli lähinnä hallinnollinen kysymys. Siinä tapauksessa, että perustaisimme Kuopioon oman ry:n, hallinto olisi omalla vastuulla. Jos taas toimisimme Suomen Icehearts ry:n alle, hallinto hoituisi kattojärjestön puolesta. Koimme jälkimmäisen parhaaksi vaihtoehdoksi.

4.3 Yhteydenotto kaupunkiin ja rahoittajiin

Kun lähdimme tavoittelemaan kaupungin edustajia asiamme tiimoilta helmikuussa 2020, otimme ensimmäiseksi yhteyttä Kuopion kaupungin liikuntapaikkojen palvelupäällikköön Saku Kekäläiseen. Hän antoi meille kaupungin kansalaistoimintojen palvelupäällikkö Kati Vähäsarjan yhteystiedot. Soitimme Vähäsarjalle ja kerroimme ideastamme ja häneltä saimme vihreää valoa asialle.

Helmikuussa 2020 emme voineet vielä edetä kaupungin kanssa asioissa, sillä kaupungin yt-neuvottelut sattuivat tuolle ajankohdalle. Sovimme olevamme jälleen yhteyksissä maaliskuun puolella. Maaliskuussa sovimme Vähäsarjan kanssa tapaamisen kaupungin edustajien kanssa, jossa voimme esitellä Icehearts-toimintaa ja ideoitamme sen tuomisesta Kuopioon sekä perustella sen tarpeellisuutta Kuopiossa. Valmistauduimme huolellisesti tähän tapaamiseen miettien ja listaten perusteluja sille, miksi Icehearts-toimintamalli olisi käyttökelpoinen ja hyödyllinen kaupungissamme.

Sitten tapahtui jotain sellaista, mihin emme olleet pystyneet etukäteen mitenkään varautumaan. Koronavirusepidemia aiheutti sen, että hyvin käyntiin päässyt projektimme otti takapakkia. Päivää ennen sovittua tapaamista saimme Vähäsarjalta sähköpostin, jossa hän ilmoitti, että tilanne on sellainen, ettei hän ehdi asiaan keskittymään tarpeeksi ja että koronan takia jo ennestään vaikea kaupungin taloustilanne ei anna myöden uusien toimintojen rahoittamista tulevaan budjettiin. Näin ollen sopimamme tapaaminen peruuntui. Vähäsarja kuitenkin sanoi olevansa edelleen sitä mieltä, että Icehearts-toimintamalli olisi toimiva, tärkeä ja hyödyllinen, mutta vallitsevissa olosuhteissa projekti jouduttiin jättämään odottamaan parempaa hetkeä. Tämä oli jokseenkin odotettavissa ollut, ymmärrettävä ratkaisu, jota osasimme koronavirusepidemian myötä hieman pelätäkin.

Vähäsarja ilmaisi sähköpostiviestissään sen, että vaikka tämän tai ensi vuoden aikana toimintaa ei voidakaan rahoittaa, on toimintamallin käyttöönotto Kuopiossa tulevaisuudessa jossain vaiheessa mahdollinen ja ajankohtainen. Päätimmekin tehdä opinäytetyömme loppuun, sillä ajatuksella, että siitä voisi olla hyötyä tulevaisuudessa siinä vaiheessa, kun toimintamallin hyödyntäminen Kuopiossa voi onnistua.

4.4 Toiminnan suunnittelua

Toiminnan alkuvaiheessa työ lähtee liikkeelle joukkueen rakentamisesta. Esikouluikäisistä yhteistyössä kaupungin, esiopetuksen henkilöstön ja sosiaalitoimen kanssa kasataan joukkueen alkuvaiheen ydinrunko. Alkuvaiheessa kasvattajat jalkautuvat itsekin päiväkoteihin tekemään havaintoja lapsista.

Kun lapset siirtyvät kouluun, koostuu työ koulutyöstä, jossa voidaan esimerkiksi tukea ryhmän lapsia, auttaa opettajaa säilyttämään opiskelurauha luokassa ja niin edelleen. Koulupäivien jälkeen kasvattajat järjestävät joukkueilleen iltapäivätoimintaa, johon kuuluu muun muassa läksyjen tekemistä ja erilaisia liikunnallisia aktiviteetteja, sekä muuta kehittävästä yhdessä tekemistä. Lasten kasvaessa iltapäivätoiminnasta muovautuu joukkueurheilutoimintaa ja joukkueen lasten kanssa yhdessä päätetään, mikä laji joukkueen toiminnalle valikoituu.

Toiminnan pyörittämiseksi ei tarvita välttämättä esimerkiksi omia toimistotiloja. Työ on luonteeltaan hyvin liikkuvaa ja työtä tehdään lasten ja nuorten parissa heidän ympäristöissään. Toimistotilat voivat olla toimiva idea esimerkiksi silloin, kun toiminta kaupungissa on laajentunut ja kattaa monia joukkueita ja kasvattajia. Alkuvaiheessa emme kuitenkaan koe, että tällaisilla tiloilla olisi käytännössä mitään lisäarvoa toiminnalle. Esimerkiksi joukkueiden kasvattajien välinen dialogi onnistuu muillakin tavoilla.

4.5 Toiminnan käynnistäminen Kuopiossa

Toiminnan käynnistäminen ei tämän opinnäytetyön valmistumisen hetkellä ole ajankohtaista. Koska tähtäämme opinnäytetyöllämme siihen, että toiminta saadaan aloitettua Kuopiossa tulevaisuudessa, suunnittelemme ja pohdimme minkälaista toimintaa Kuopiossa voidaan toteuttaa ja mitä mahdollisuuksia Kuopiosta löytyy lapsille ja nuorille. Se antaa myös ohjeita toiminnan suunnitteluun muille aloitteleville Icehearts-toimijoille. Kun suunnittelu ja pohjatyöt on tehty niin hyvin kuin mahdollista, on projektin käynnistäminen helpompaa siinä vaiheessa, kun se tulee taas ajankoh-taiseksi ja mahdolliseksi koronakriisistä selviytymisen jälkeen. Tarkoituksenamme on tehdä pohjatyöt tässä vaiheessa niin hyvin, että kun projektia jatketaan, oli jatkajina sitten me itse tai joku muu, ei koko työtä tarvitse aloittaa alusta.

Esikouluvaiheessa, kun lapsia valitaan mukaan toimintaan, on tärkeää lähteä myös rakentamaan lasten luottamusta kasvattajaan. Tässä vaiheessa ei ole vielä tärkeää, millaista toiminta on. Tärkeämpää on, että kasvattaja tutustuu yksilöllisesti lapsiin, perheisiin ja näyttää todella olevansa kiinnostunut lapsien elämästä. Koska lapset voivat tulla vaikeistakin olosuhteista, voi luottamuksen saaminen viedä pitkäänkin ja se ei ole yksinkertaista. Lapset saattavat haastaa kasvattajaa ja monet lapset ovat tottuneet hylkäämiskokemuksiin. Kasvattajan täytyy tehdä kovasti töitä näyttääkseen, että on lasten luottamuksen arvoinen.

Toiminnassa keskitytään paljolti iltapäivätoimintaan, jossa erilaiset liikunnalliset elementit ovat mukana. Lapsilla ei välttämättä ole mahdollisuuksia luotettavaan aikuisen kotona. Kasvattajan tehtävä on esikoulupäivän tai koulupäivän päätteeksi olla se aikuinen, joka auttaa tehtävissä ja kuuntelee lasta. Kasvattajan tehtävänä on kuunnella lapsen huolia ja ajatuksia tarkasti, puuttua jos kokee, että on aihetta huoleen.

Jo toiminnan alkuvaiheista lähtien liikunnallisuus ja aktiivisuus ovat toiminnassa tärkeässä roolissa. Liikunnallisuus ja aktiivisuus ovat luonnollinen toiminnan osa matkalla kohti vaihetta, jossa varsinainen joukkueurheilu tulee mukaan. Alusta lähtien lapset pyritään ryhmäyttämään, jotta ilmapiiri ja ryhmän dynamiikka tukisivat jokaisen lapsen kehitystä ja osallisuutta. Ryhmäyttäminen voidaan toteuttaa esimerkiksi erilaisten leikkien, keskustelujen ja yhteisen tekemisen kautta. Kun ryhmään tulee mukaan uusia lapsia, pyritään heidät saamaan tuntemaan itsensä osaksi ryhmää.

Kun lapseen pyritään muodostamaan luottamuksellinen suhde, on leikki siihen hyvä apuväline. Leikkiympäristön rakentamiseen ei tarvita välttämättä välineitä, jotka maksavat paljon, vaan luovuutta, rohkeutta ja halua. Varhaisvuosien erityiskasvatuksessa lähtökohtana pidetään lasten yksilöllisiä tarpeita. Yksi toimiva menetelmä, joka on lapsilähtöinen ja vastaa lapsen tarpeita, on ulkoilu. Monesti sisätilat ovat ahtaat ja ne aiheuttavat levottomuutta. Ulkona lapset saavat leikkiä kokonaisvaltaisesti. Ulkoilu toimii terapeuttisesti, rauhoittaa ja lapset saavat purkaa energiaa, sekä saavat happea. Ulkona aikuisten kontrolli ei yllä ihan kaikkeen, tila ja avaruus vapauttavat. (Viitala 2006.)

Ulkoilu on myös helppo toteuttaa, sillä useimpien koulujen pihalta löytyy kenttiä, missä voi pelata pallopelejä tai leikkiä erilaisia ulkoleikkejä. Iltapäivätoiminta on hyvä toteuttaa niin, että lapset pääsevät purkamaan energiaa yhdessä. Tietysti läksyt täytyy myös opiskella tarkasti. Toiminnan eri vaiheissa tehdään toimintaa myös perheiden kanssa, esimerkiksi retkiä.

Joskus ohjausprosessin kulkua tai tarkkoja tavoitteita ei voi etukäteen välttämättä rajata kovin tarkasti. Ne muotoutuvat ohjattavan tilanteen ja prosessoinnin myötä. Tehtävänä on hahmottaa tämä prosessi, luoda siihen rakennetta ja auttaa sen siirtymäkohdissa. Ohjaustyötä määrittävät usein yhteisölliset käytännöt, jotka ovat monenlaisten

rakenteellisten seikkojen, kuten taloudellisten resurssien, aikataulujen, tilojen ja työvälineiden muovaamia. (Vehviläinen 2014.)

4.6 Keinoja toiminnan juurruttamiseen Kuopiossa

Iceheartsin sidosryhmätyö on vakiintunut tiettyjen tahojen kanssa tehtäväksi, se on silti myös riippuvaista joukkueesta, kasvattavasta ja alueesta. Yleisimmät sidosryhmät ovat kunnan palvelut eli hoitavat tahot, kuten esimerkiksi perheneuvola tai lastenpsykiatria sekä kunnan palvelut eli koulu, lastensuojelu ja vapaa-aikatoimi. Lastensuojelun sijaishuollon kanssa tehdään myös yhteistyötä, jos lapsi on sijoitettuna. Sidosryhmiin kuuluu myös lapsen perhe, kaveripiiri ja muu harrastustoiminta, kuten alueen muut seurakunnat, lajit ja harrastepaikat. (THL 2017, 19.)

Jo itsessään siinä tapahtuu toiminnan juurruttamisessa, kun kasvattaja menee lapsen kanssa eri sidosryhmien luokse ja he huomaavat työn olevan tärkeää ja vievät sitä viestiä eteenpäin kaupungille. Kun eri toimijat huomaavat, että kasvattajista on apua ja lasten asema ja hyvinvointi paranevat toiminnan myötä, kasvavat mahdollisuudet saada useampi joukkue toimintaan tulevaisuudessa. Kuitenkin suurin vaikutus varmasti näkyy siellä, missä lapsi eniten viettää aikaansa.

Icehearts-toiminta on palkkojen osalta kaupungin rahoittamaa, mutta esimerkiksi urheiluvälineiden hankintaan joukkue tarvitsee ulkopuolista rahoitusta yhteistyökumppaneiltaan (Töyssi 2016). Olennaisia seikkoja toiminnan laadun ja toimivuuden kannalta ovat esimerkiksi välineiden hankinta, elämyksien ja kokemusten tarjoaminen lapsille ja erilaiset toiminnot ylipäätään. Myös esikuvilla voi olla todella suuri merkitys lapselle. Sen lisäksi, että joukkueen ja lasten oma kasvattaja toimii myös tietynlaisena esikuvana, voidaan esimerkiksi kasvattajan omia verkostoja hyödyntää laajemminkin. Esimerkiksi kaupungin urheilijat voivat olla suuria esikuvia lapsille, joten yhteistyötä voidaan tehdä esimerkiksi kaupungin urheiluseurojen kanssa ja mahdollistaa vaikkapa esikuvina toimivien urheilijoiden tapaamiset lapsille. Näin pystytään tarjoamaan erilaisia ikimuistoisia, merkityksellisiä, mutta samalla myös opettavaisia elämyksiä lapsille.

Kun ollaan siinä vaiheessa toimintaa, että lapset ovat kasvaneet ehkä vähän jo kapi-noiviksi nuoriksi ja kaipaavat hyviä esikuvia on ensisijaisen arvokasta, että läheltä löy-tyy roolimalleiksi ihmisiä, joilla on hyvät ja terveelliset elämänarvot. Siksi urheiluseu-rojen kanssa tehtävä yhteistyö ja verkostojen kehittäminen ja kasvattaminen ovat tär-keässä osassa toiminnan laadun ylläpitämisessä. Kasvattajan omia, jo olemassa olevia verkostoja voidaan myös hyödyntää, liittyivät ne sitten urheiluun, kulttuuritoimintaan, tai mihin tahansa, josta voi olla hyötyä Icehearts-työssä.

Verkostoja voi myös hyödyntää, kun tarvitaan urheiluvarusteita, tiloja tai vaikkapa val-mennusta. Nuoret saavat esikuvia ja motivaatiota liikkumiseen. He voivat nähdä vaih-toehtoisen suunnan ja reitin elämälleen esimerkiksi huonojen tai epäterveiden valin-tojen tilalle. Motivaatiota liikuntaan ja erilaisia elämyksiä voidaan tarjota lapsille mo-nin eri keinoin. Esimerkiksi paikallisten urheilujoukkueiden ja esikuvien otteluiden seuraaminen paikan päällä hyviltä paikoilta voi tarjota toivotunlaisen “piristysruis-keen” lasten arkeen ja elämään.

Iceheartsin toimintaa ja tunnettuutta paikkakunnalla voidaan kasvattaa esimerkiksi hyödyntämällä niitä verkostoja, joita paikallisten urheiluseurojen kanssa luodaan. Esi-merkiksi yhteistyö jonkun paikkakunnalla tai laajemminkin tunnetun urheilijan kanssa voi tehdä toimintaa näkyvämmäksi. Yhteistyö voi hyödyttää molempia osapuolia ja keinoja sen toteuttamiseen voi olla monenlaisia. Yhteistyö voi toteutua vaikkapa niin, että urheilija vieraillee Icehearts-joukkueen harjoituksissa ja tekee siitä jonkinlai-sen julkaisun sosiaalisessa mediassa samalla “markkinoiden” Iceheartsin toimintaa. Näin urheilija voi saada itsekin positiivista näkyvyyttä ja luoda positiivista imagoa, josta hän voi puolestaan hyötyä vaikkapa sponsoreiden hankinnassa. Toki yhteistyö voi tapahtua myös puhtaasti halusta tehdä hyvää. Yhteistyön toteuttamisessa eri taho-jen kanssa voidaan olla hyvinkin luovia ja innovatiivisia.

Kun tunnetut ihmiset tukevat näkyvästi toimintaa, lisää se tehokkaasti toiminnan tun-nettuutta ja sen hyötyjen tunnistamista paikkakunnalla. Mitä tunnetumpaa toiminta on ja mitä positiivisempi mielikuva paikallisilla ihmisillä siitä on, sitä tehokkaammin voidaan luoda “positiivista painetta” kaupungin päättäjien suuntaan. Tällä pyritään sii-hen, että he haluavat kasvattaa toiminnan laajuutta kaupungissa, jolloin sen hyödytkin kasvavat. Näin voidaan turvata toiminnan jatkuvuus pitkälle tulevaisuuteen.

Icehearts pyrkii tarjoamaan lapsille ja perheille myös erilaisia elämyksiä ja esimerkiksi retkiä ja leirejä. Tällaisiin elämyksiin heillä ei välttämättä ilman Iceheartsin tarjoamaa tukea olisi mahdollisuuksia. Monipuolisista verkostoista eri yhteistyökumppaneiden kanssa on tässä suurta hyötyä. Yhteistyö esimerkiksi uimahallien, hotellien, ravintoloiden tai kauppojen kanssa mahdollistavat vähävaraisten lasten perheille mahdollisuuksia toimintaan, mistä he muuten voisivat vain haaveilla. Verkostojen luomiseen kannattaa panostaa varsinkin toiminnan alussa, jolloin se ei välttämättä vielä ole laajalti tunnettua kaupungissa.

5 KYSELYT JA HAASTATTELUT

Jotta saisimme laajan kuvan Iceheartsin tarpeesta kaupungissamme, päätimme ottaa yhteyttä kaupungin varhaiskasvatukseen. Halusimme myös saada laajempaa kuvaa Iceheartsin toiminnasta muilla paikkakunnilla, jotta osaisimme suunnitella toimintaa Kuopioon ja saada eri näkökulmia siitä, miten toiminta tapahtuu muilla paikkakunnilla. Haastatteluista ja varhaiskasvatuksen henkilöstölle tehdyn kyselyn tuloksista kävi ilmi, että Icehearts-toimintamalli koetaan tärkeäksi ja hyväksi lisäksi tukemaan kaupunkien palveluita. Sen tuomiseen Kuopioon suhtaudutaan kyselyn perusteella myös varsin myönteisesti lasten parissa varhaiskasvatustyötä tekevien keskuudessa. Haastatteluihimme vastasi muiden kaupunkien rehtoreita ja sivistystoimenjohtajia sekä kyselyyn suuri joukko Kuopion varhaiskasvatuksessa työskenteleviä. Kyselyt ja tutkimuslupa ovat luettavissa liitteissä.

5.1 Kyselyt Kuopion varhaiskasvatuksen henkilöstölle

Lähestyimme Webropol-pohjaisella kyselyllä varhaiskasvatuksen henkilöstölle, jotta saisimme laajan kuvan siitä, mitä mieltä varhaiskasvattajat ja siitä vastaavat henkilöt ovat Icehearts-toiminnan tuomisesta Kuopioon. Valitsimme kyselyalustaksi Webropolin, koska koimme sen olevan käyttäjäystävällinen ja tehokkain tapa tavoittaa ihmisiä

vastaamaan kyselyyn. Halusimme myös esittää monipuolisia kysymyksiä, joihin on helppo vastata nopeasti matalalla kynnyksellä. Webropol- ohjelma mahdollistaa myös kyselyn tulosten tarkastelun erilaisten statistiikkojen avulla, kuten kaaviot.

Kysely on liitteessä 2. Työmme aikaisesta vallitsevasta koronatilanteesta huolimatta saimme melko hyvän määrän vastauksia eri puolilta Kuopiota. Analysoimme tässä luvussa kysymyksiä ja saatuja vastauksia. Kyselyyn tuli vastauksia yhteensä 17. Kyselyn kautta saatujen vastausten perusteella, käy mielestämme vahvasti ilmi, että Iceheartsin kaltaisen toimijan tarve Kuopiossa on todellinen. Kyselyn vastausten perusteella voimme sanoa, että varhaiskasvatuksessa olevien lasten tilanne on hälyttävän huonolla tasolla kaupungissamme. Kysely laitettiin alun perin muutamille esiopetuksen esimiehille ja toivoimme heidän jakavan kyselyä sellaisille henkilöille, jotka haluavat kyselyyn vastata työnsä puolesta. Kyselymme levisikin todella monelle varhaiskasvatuksessa työskentelevälle, jopa Kuopion maaseutualueille. Tästä päättelimme myös, että lasten parissa työskentelevät kokevat asian tärkeäksi. Esimerkiksi heidän kirjoittamistaan avovastauksista käy ilmi, että lasten tilanne Kuopiossa ei ole lähellekään niin hyvä kuin pitäisi. Uskomme ja päättelimme, että Iceheartsin kaltainen ennaltaehkäisevä ja varhaisen puuttumisen työmuoto olisi Kuopiossa ensiarvoisen tärkeää.

Ensimmäisessä kysymyksessämme halusimme selvittää, kokevatko Kuopion varhaiskasvattajat, että lapset hyötyisivät ilmaisesta harrastus- ja iltapäivätoiminnasta, sillä muun muassa näitä toimintoja Icehearts tarjoaa. Vastauksien jakaantuminen näkyy Taulukossa 1.

Taulukko 1: Kysymys 1. Koetteko, että päiväkodissanne on lapsia, jotka hyötyisivät iltapäivätoiminnasta ja ilmaisesta harrastustoiminnasta?

	n	Prosentti
Kyllä	16	94,12%
Ei	0	0%
En osaa sanoa	1	5,88%

Tämän kysymyksen vastaukset olivat täysin sellaisia kuin odotimmekin. Arvelimme, että varhaiskasvatuksen henkilöstöstä suurin osa kokee ilmaisen harrastus toiminnan olevan hyödyksi lapsille.

Toisessa kysymyksessä kysyimme: “Onko teillä herännyt huolta esimerkiksi tietystä/tietyistä lapsista?” Icehearts on varhaista puuttumista ja tärkeää juuri sellaisten lasten osalta, joista on jo varhaiskasvatuksessa herännyt huoli. Kysymyksen vastaukset osoittavat, että Kuopiossa on tälläkin hetkellä paljon sellaisia lapsia, joiden tilanne huolettaa lasten parissa työskenteleviä. Kyselyyn vastaajat ovat juuri niitä henkilöitä, jotka näkevät tilanteen parhaiten läheltä sekä niitä, jotka tulisivat tekemään yhteistyötä paikallisen Iceheartsin kanssa. Vastaukset jakautuivat seuraavasti (Taulukko 2):

Taulukko 2: Kysymys 2. Onko teillä herännyt huolta esimerkiksi tietystä/tietyistä lapsista?

	n	Prosentti
Kyllä	14	82,35%
Ei	2	11,77%
En osaa sanoa	1	5,88%

Mielestämme erityisen merkille pantavaa on, että vain kaksi vastaajaa 17:sta vastasi, että huolta ei olisi. Voidaan siis sanoa, että ammattilaisten keskuudessa lasten tilanne on huolen aiheena.

Kolmannessa kysymyksessä halusimme kysyä, kokevatko varhaiskasvatuksen ammattilaiset Icehearts-toimintamallin hyödylliseksi Kuopiossa. Olimme kertoneet kyselyä jakaessamme, mitä toimintamalli on, jotta vastaajat tietävät mistä on kyse. Tämä oli mielestämme keskeinen kysymys sen takia, että lasten kanssa työskentelevillä henkilöillä on tähän varmasti hyviä mielipiteitä. Vastaukset jakaantuivat seuraavasti (Taulukko 3):

Taulukko 3: Kysymys 3. Koetteko, että ko. toimintamalli voisi luoda hyvinvointia Kuopiossa?

	n	Prosentti
Kyllä	16	94,12%
Ei	0	0%
En osaa sanoa	1	5,88%

Vastausten perusteella voimme sanoa, että varhaiskasvatuksen työntekijät ovat käytännössä yksimielisiä siitä, että Icehearts-toimintamalli lisääisi hyvinvointia kaupungissamme. Yksi “En osaa sanoa”- vastaus voi myös olla siksi, että toimintamalli ei ole tarpeeksi tuttu, vaikka käsitettä avasimmekin.

Neljännessä kysymyksessä halusimme tietää, kokevatko varhaiskasvattajat, että Icehearts-toimintamalli voisi tukea heidän oman yksikkönsä toimintaa ja olla tukena omassa työssä. Vastaukset jakoutuivat seuraavasti (Taulukko 4):

Taulukko 4: Kysymys 4. Koetteko, että toimintamalli voisi toimia tukena päiväkotinne henkilökunnalle?

	n	Prosentti
Kyllä	12	70,59%
Ei	2	11,76%
En osaa sanoa	3	17,65%

Vastauksista käy ilmi, että Icehearts-toimintamalli koetaan pääsääntöisesti sellaisena, joka voisi toimia tukena omassa yksikössä. “Ei”-vastauksia oli kaksi ja “En osaa sanoa”-vastauksia kolme, mutta nämä voivat osin johtua myös esimerkiksi siitä, että vastaaja ei tunne Icehearts-toimintamallia. Kyse ei ole välttämättä joka vastauksen kohdalla siitä, että sen ei koettaisi olevan hyvä tukemaan päiväkodin henkilöstöä.

Viidennessä kysymyksessä olimme kiinnostuneet siitä, miten lapset käyttäytyvät varhaiskasvatuksessa. Viides kysymys kuului: ”Oletteko huomanneet huolestuttavia merkkejä lasten käytöksessä?” Tätä kysymme, sillä halusimme tietää, onko varhaiskasvatuksen työntekijät kiinnittäneet huomiota lasten käytökseen ja huolestuttaviin merkkeihin siinä. Jos käytöksessä on huomattu huolestuttavia merkkejä, niin kysymyksessä 6, selvitetään millaisia. Vastaukset olivat seuraavanlaisia (Taulukko 5):

Taulukko 5: Kysymys 5. Oletteko huomanneet huolestuttavia merkkejä lasten käytöksessä?

	n	Prosentti
Kyllä	16	94,12%
Ei	1	5,88%
En osaa sanoa	0	0%

Vastauksien jakautumisesta voimme päätellä, että lasten käytöksessä on havaittavissa huolestuttavia merkkejä ja varhaisella puuttumisella olisi mahdollista vaikuttaa tilanteeseen.

Kuudes kysymys oli jatkokysymys kysymykseen 5, koska halusimme antaa mahdollisuuden avata asiaa tarkemmin. Siihen vastattiin, mikäli oli edellisessä kysymyksessä vastannut ”kyllä”, eli on huomannut huolestuttavia merkkejä lasten käytöksessä. Kysymys oli avoin kysymys, eli vastaajat saivat kirjoittaa itse oman vastauksensa.

Kysymys oli: ”Millaisia merkkejä?” Huolestuttavista merkeistä esimerkiksi levottomuus ja rauhattomuus toistuivat useissa vastauksissa. Muita vastauksissa esiin tulleita asioita olivat esimerkiksi seuraavat: kunnioituksen puute, vastaan sanominen aikuisille lisääntynyt, aggressiivinen käytös ja fyysinen satuttaminen toisia lapsia ja aikuisia kohtaan, ryhmätilanteissa toimimisen vaikeudet impulsiivisuuden tai vetäytymisen kautta, eristäytyminen, tunne-elämän ongelmat, oman toiminnan ohjauksen ongelmat, rajattomuus, pelkotilat, tunnekylmyys, empaattisuuden puute, oppimisvaikeudet ja sosiaalisten taitojen haasteet. Vastauksissa ilmeni monenlaisia ongelmia, mutta yllä mainitut teemat esimerkiksi esiintyivät vastauksissa moneen kertaan.

Päätimme nostaa esiin muutaman kuudennen kysymyksen vastauksen, jotka olivat mielestämme erityisen hälyttäviä.

“Puhutaan itsemurhista, lyödään ja satutetaan itseään tai toisia lapsia tai aikuisia, kerrotaan kotona isin tai äidin päihteiden käytöstä, kerrotaan ettei ulkona käydä. Sanotaan ettei ole syöty oikeaa ruokaa viikonloppuna. Sanotaan ettei ole rahaa joululahjoihin lapsille...”

“Osa lapsista eriarvoisessa asemassa vapaa-ajan harrastusten suhteen, tulevat kiusatuksi/syrjäytetyksi muiden lasten toimesta koska eivät voi osallistua muiden mukana esim. jalkapallo tai sählykerhoon.”

“Vaikea ottaa toisia huomioon. Ei kiinnosta oikein mikään muu kuin esim. pleikkapelit yms. Pettymysten sietäminen vaikeaa.”

Vastauksista on tulkittavissa, että tilanne on huolestuttava. Huomioon otettavaa on myös se, että vastaajista 94,12 % oli huomannut lapsissa huolestuttavia merkkejä, joten nämäkään nostot eivät ole yksittäisiä, harvakseltaan esiintyviä huolen aiheita, vaan tilannetta Kuopiossa kokonaisuudessaan voi luonnehtia huonoksi. Erityisen järkyttävää mielestämme on, että jo varhaiskasvatusikäiset lapset puhuvat itsemurhista. Esiin nousee myös suoranaisia lasten laiminlyöntejä omien huoltajiensa toimesta. Perheen varallisuus vaikuttaa myös lapsen elämänlaatuun ja kiusatuksi tulemiseen. Icehearts-toiminta on juuri tällaisissa elämäntilanteissa ja ympäristöissä eläviä lapsia varten.

Seitsemännessä kysymyksessä halusimme selvittää, kaipaavatko kuopiolaiset varhaiskasvatuksen työntekijät tukea työhönsä. Mikäli vastaus oli “kyllä”, seuraavassa kysymyksessä kysyttiin, millaista tukea tarvitaan. Pyrimme olemaan näissä kysymyksissä johdattelematta vastaajia liikaa siihen suuntaan, että he kertoisivat tarvitsevansa juuri Iceheartsin tukea, vaan halusimme selvittää, onko tuen tarvetta ylipäätään. Icehearts-toimintamalli toki on mielestämme erinomainen tuki varhaiskasvattajille. Vastaukset olivat seuraavanlaisia (Taulukko 6):

Taulukko 6: Kysymys 7. Kaipaatteko enemmän tukea varhaiskasvatustyöhön?

	n	Prosentti
Kyllä	8	47,06%
Ei	5	29,41%
En osaa sanoa	4	23,53%

Lisää tukea työhönsä kaipaavia on eniten vastausvaihtoehdoista. On mahdollista, että osa "Ei"- ja "En osaa sanoa"-vastauksista johtuu siitä, että ei tiedetä, millaista tukea olisi mahdollista saada. Osa vastaajista voi myös olla sitä mieltä, että vallitsevassa tilanteessa enempää tukea työlle ei ole mahdollista saada.

Kahdeksannessa kysymyksessä jatkoimme seitsemännen kysymyksen teeman käsitteilyä ja kysyimme: "Jos koette tarvetta tuelle, millaista tukea tarvitsette?" Tällaisia asioita kaivattiin: lisää resursseja, lisää henkilökuntaa, miten kohdata aggressiivinen lapsi ja mitä keinoja työntekijöille sallitaan, enemmän tietoa "erityislasten" kohdalla heidän tilanteestaan ja kuinka heidän kanssaan olisi hyvä toimia, enemmän erityisopettajan tukea varhaiskasvatukseen, sekä integroitua erityisryhmiä takaisin varhaiskasvatukseen. Yhdessä vastauksessa harmiteltiin sitä, että suunnittelu ei toteudu.

Mielestämme Icehearts-toimintamalli vastaisi hyvin varhaiskasvatuksen tuen tarpeeseen. Icehearts tuo lisää erityisosaamista, resursseja ja tietoa varhaiskasvatuksen tekemiseen. Kun tehdään moniammatillista yhteistyötä ja jaetaan tietoa, vahvistetaan koko toimintakenttää ja voidaan toimia tehokkaammin ja laadukkaammin lasten parhaaksi.

Yhdeksäs kysymys oli: "Onko teillä ajatusta, millä alueilla/kaupunginosissa Kuopiossa toimintamalli olisi hyödyllinen?" Tätä halusimme kysyä, koska halusimme jo etukäteen selvittää, millä Kuopion alueilla toimintaa tarvitaan. Tämä selvitys myös helpottaa kaupungin päättäjien työtä siinä vaiheessa, kun toimintaa käynnistetään, sillä heillä on jo kyselymme kautta alueellinen tarve tiedossa. Vastauksissa mainintoja oli käytännössä kaikista Kuopion alueista. Kahta eniten mainintoja kerännyttä aluetta lukuun ottamatta maininnat jakautuivat melko tasaisesti Kuopion eri asuinalueisiin.

Eniten mainintoja vastauksissa oli Petosen alueesta, mitä itse etukäteen arvelimme. Yllättävää sen sijaan oli, että heti toiseksi eniten mainintoja vastauksissa oli maaseutualueista. Eräs vastaus perusteli maaseudun tarvetta näin:

“Kuopion keskustassa on tarjolla paljon erilaisia virikkeitä lapsille, maaseuduilla ei, joten toivoisin tasapuolisuuden nimissä tekemistä lapsille myös maaseuduille.”

Icehearts ei pysty käytännöllisistä syistä ainakaan tällä hetkellä maaseutualueilla toimimaan, sillä silloin aikaa itse työltä menisi liikaa esimerkiksi matkoihin ja paikasta toiseen liikkumiseen. On kuitenkin huomionarvoista ja tärkeää, että myös maaseutualueiden lapsille kaivataan virikkeitä ja harrastusmahdollisuuksia enemmän.

Vaikka kysymyksessä kysyttiin toimintamallin hyödyllisyyttä alueittain, nousi vastauksissa esiin myös yksittäinen väestöryhmä. Tämä ryhmä on maahanmuuttajat. Maahanmuuttajalapset ovat muissakin kaupungeissa yksi merkittävä ryhmä, joka on mukana toiminnassa ja tämä on hyvä ottaa Kuopiossakin. Yksi vastaus oli:

“Esim. maahanmuuttaja taustaiset lapset, jos eivät ole kokopäiväisinä varhaiskasvatuksessa. Tai perheet, joissa vanhempien jaksamisesta huolta.”

Kymmenes kysymys oli: “Oletteko huomanneet häiriöitä käytöksessä tai muuta huolestuttavaa enemmän tytöillä vai pojilla?” Tätä halusimme kysyä siitä syystä, että voimme selvittää etukäteen sitä, tarvitaanko Kuopiossa Icehearts-joukkuetta tytöille, pojille vai molemmille. Vastaukset jakaantuivat seuraavanlaisesti (Taulukko 7):

Taulukko 7: Kysymys 10. Oletteko huomanneet häiriöitä käytöksessä tai muuta huolestuttavaa enemmän tytöillä vai pojilla?

	n	Prosentti
Tytöillä	0	0%
Pojilla	12	70,59%
En osaa sanoa	5	29,41%

Vastaukset jakaantuivat melko odotetusti. Selkeästi poikien kohdalla on havaittu enemmän huolestuttavia merkkejä esimerkiksi käyttäytymisessä. Vastauksista voimme siis päätellä, että varsinkin pojille on Kuopiossakin tarvetta Icehearts-toiminnalle. Huomion arvoista on, että 29,41 % vastaajista oli vastannut ”En osaa sanoa”. Tämä voi tarkoittaa myös sitä, että sekä tytöillä että pojilla on havaittavissa huolestuttavia merkkejä. Yksikään vastaaja ei ollut vastannut tytöillä näkyvän häiriöitä käytöksessä tai muuta huolestuttavaa. Tätä voinee selittää sillä, että monesti selvästi havaittavat, näkyvät merkit häiriöistä käytöksessä ilmenevät näkyvämmiin poikien käytöksessä. Esimerkiksi syrjäänvetäytyvien tyttöjen ongelmia voi olla vaikeampi havaita kuin esimerkiksi häiritsevästi tai aggressiivisesti käyttäytyvän pojan. Voi myös olla, että tyttöjen ongelmat lapsuudessa näkyvät vasta myöhemmin nuoruudessa, kun tytöt alkavat kapinoimaan teini-ikäisenä ja hakeutuvat ongelmiin.

Kysymyksessä 11 halusimme tietää seuraavaa: ”Missä Kuopion kaupunginosassa toimitte?” Tätä kysyimme, sillä halusimme saada tietoa siitä, kuinka laajalta alueelta vastauksia tulee ja sen myötä kuinka paljon erilaisia alueesta riippuvia näkökulmia kyselyyn saamme. Vastauksia tuli jopa laajemmalla alueella kuin uskalsimme edes odottaa. Vastauksia tuli niin ydin-Kuopion alueelta eri lähiöistä ja asuinalueilta kuin myös Kuopion maaseutualueilta. Alun perin lähestyimme muutamia Kuopion esiopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta vastaavia avainhenkilöitä ja pyysimme jakamaan kyselyn linkkiä eteenpäin sellaisille työntekijöille, jotka työskentelevät varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ja kysely levisikin todella laajalle. Tämä jopa yllätti meidät, sillä pelkäsimme tänä aikana vallinneen koronavirustilanteen aiheuttavan sen, että kyselyn vastaajamäärä jäisi pieneksi. Kaikesta huolimatta kyselyyn tuli paljon vastauksia ja tästä voimme myös päätellä, että aihe koetaan tärkeäksi.

Kahdestoista ja viimeinen kysymys oli: ”Vapaa sana?” Halusimme sisällyttää tämän kysymyksen kyselyyn siltä varalta, että joku vastaajista haluaisi nostaa jonkin tärkeän seikan esille, mitä ei aiemmissa kysymyksissä ole päässyt tekemään ja mitä emme olleet osanneet edes kysyä. Tähän kysymykseen saadut vastaukset tukevat mielestämme

sitä käsitystä, että Icehearts-toimintamalli olisi Kuopiossa tarpeellinen ja toivottu. Eräässä vastauksessa sanottiin esimerkiksi kaiken vastaavanlaisen toiminnan olevan hyödyksi lapsille, joille on ongelmia tunne-elämässä ja joiden perhetilanne on haastava. Eräässä vastauksessa toimintaa toivottiin erityisesti maaseutualueille, mikä on ilmaista ja lähellä perheitä. Samassa vastauksessa mainittiin, että pieni maksukaan ei häittäisi, jos palvelu olisi lähellä. Kuten aiemmin jo mainitsimmekin, ei Icehearts-toiminnan toteuttaminen maaseutualueilla toimi käytännöllisistä syistä, mutta näille alueille olisi äärimmäisen arvokasta saada tarjottua lähellä olevaa harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa lapsille ja nuorille. Muita vastauksia olivat esimerkiksi:

“Pienen tutustumisen perusteella ensivaikutelma toiminnasta on erittäin positiivinen ja tervetullut lisä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi.”

“Taloudellinen asema vaikuttaa paljon mm. lasten harrastusmahdollisuuksiin ja siten sosiaalisiin kontakteihin.”

“Erittäin hyvä jos saatte vireille ko. hankkeen. Olen kuullut pelkästään hyvää ko.toiminnasta. Toivottavasti löydätte riittävästi vapaaehtoisia mukaan. Tiedottakaa riittävästi niin mekin varhaiskasvatuksen hlökunta osaamme kertoa toiminnasta mikäli se alkaa.”

5.2 Toisen paikkakunnan Icehearts-kasvattajat

Osataksemme perustella Kuopiossa kaupungin päättäjille sitä, miksi Icehearts-toiminta on niin tärkeää ja vaikuttavaa, halusimme kuulla muiden Icehearts-kaupunkien kasvattajien ja toiminnassa läheisesti mukana olevien ajatuksia. Lähestyimme eri paikkakuntien kasvattajia sähköpostihaastattelulla. Tarkoitus oli alun perin haastatella nimenomaan kasvattajia. Kasvattajat kokivat, että ne, jotka näkevät toiminnan vaikuttavuuden läheltä, osaavat antaa näkökulmastaan hyviä vastauksia. He välittivätkin haastattelukysymykset eteenpäin ja saimme vastauksia esimerkiksi keravalaisen Ahjon koulun rehtorilta ja Lahdesta perhesosiaalityön ja lastensuojelun tulosityksikköpäällikkö. Kysely on luettavissa liitteessä 1.

Kysyimme seuraavia asioita:

1. Kuvaile, miten toiminta paikkakunnallanne aloitettiin? Esimerkiksi, miten rahoitusta haettiin joukkueille, miten se prosessi eteni, miten kaupungin kanssa asiasta neuvoteltiin ja minkälaista toiminta oli/on ollut alkuvaiheissa?
2. Minkälaista palautetta olette saaneet kaupungilta toiminnasta?
3. Miksi juuri Icehearts-toimintamalli on koettu kaupungissanne tarpeelliseksi ja toimivaksi?
4. Onko jotain muuta, mitä haluaisit kertoa?

Emme saaneet ensimmäiseen kysymykseen vastauksia, koska kysymykset 2, 3 ja 4 ohjautuivat eteenpäin. Tässä kohtaa kysymys 1 jäi viestistä pois, koska kyseisillä vastaajilla ei ole tietoa tähän kysymykseen. Koemme, että olisimme kaivanneet myös tietoa aivan alkuvaiheen toimenpiteistä, jotta olisimme voineet peilata ja hyödyntää niitä omassa prosessissamme. Tämä ensimmäinen kysymys käsitteli nimenomaan sitä vaihetta, joka meillä on ajankohtaisin.

Seuraavaksi käymme läpi ja analysoimme saamiamme vastauksia. Lahden perhesosi-aaliteyön ja lastensuojelun tulosityksikköpäällikkö kertoo vastauksissaan näin:

Kysymys 2: Minkälaista palautetta olette saaneet kaupungilta toiminnasta?

”Olen ollut itse jo Lahden sotien aikana mukana Icehearts-ohjausryhmässä ja nyt myös hyvinvointiyhtymän aikana. Palaute kentältä on ollut pelkästään positiivista. Icehearts-toiminnan avulla on voitu estää useita huostaanottoja. Samalla lapset /nuoret ovat saaneet mielekästä tekemistä ja aikuisen huomiota ja tukea kasvun ja kehitykseen. Kasvattajat ovat olleet tukena myös perheen vanhemmille. Vanhempien on ollut helppo lähestyä kasvattajia.”

Kysymys 3: Miksi juuri Icehearts-toimintamalli on koettu kaupungissanne tarpeelliseksi ja toimivaksi?

”Idea ja pitkäkestoinen tuki, ”rinnalla kulkeminen” on merkityksellistä näiden lasten ja nuorten elämässä. Toimintamalli on selkeä, mutta kuitenkin joustava, muuntuu joukkueen lasten tarpeiden mukaisesti. Iceheartsilla on luotuna riittävät ja toimivat mallit kasvattajien tukemiseen. On hienoa seurata Lahden Iceheartsin ohjausryhmän kokouksissa kasvattajien ja ”johtohenkilöiden” yhteistä ymmärrystä asioista = joukkuehenki. Liikunnan avulla lapsia ja nuoria on saatu sitoutettua mukaan toimintaan ja samalla kun energiaa on purettu ohjatusti, eikä henhgailemalla jossakin, myös kotitilanne ja vanhempien voimavarat riittävät paremmin – valtaosan kohdalla.”

Kysymys 4: Onko jotain muuta, mitä haluaisit kertoa?

”Icehearts on erittäin hyvin toimiva toimintamalli, sen tuloksia mitataan ja ne on nähtävissä, ei vain numeroina ja tilastoina, vaan lasten, nuorten ja perheiden arjessa. Olen priorisoinut aina, jos en ole lomalla, Iceheartsin ohjausryhmän muiden edelle. On ilo olla mukana vaikuttavan toiminnan taustajoukoissa.”

Keravalaisen koulun rehtori vastasi seuraavaa:

Kysymys 2: Minkälaista palautetta olette saaneet kaupungilta toiminnasta?

”Palaute on ollut todella positiivista. Icehearts-toiminnan tarjoaman tuen tarve on ymmärretty. Nyt kun toiminta on jo jatkunut toista vuotta, myös tulokset alkavat puhuvat. Meidän jääsydänpojat ovat voineet yhtä lukuun ottamatta jatkaa koulunkäyntiään yleisopetuksen luokassa. Tilanne olisi aivan toinen ilman Iceheartsia.”

Kysymys 3: Miksi juuri Icehearts-toimintamalli on koettu kaupungissanne tarpeelliseksi ja toimivaksi?

”Tämä on Keravalla ihan uusi toimintatapa, mutta se on jo alkumetreillä osoittautunut toimivaksi. Toiminnalla on saatu ”kiinni” juuri ne lapset, jotka olisivat jääneet haaviin paljon myöhemmin ja ongelmat olisivat sitten ihan omaa luokkaansa. Ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä parhaimmillaan.”

Kysymys 4: Onko jotain muuta, mitä haluaisit kertoa?

”Koko meidän kouluyhteisömme on saanut Icehearts-toiminnan kautta ihan erilaista syvyyttä omaan ajatteluunsa ja tapansa kohdata oireilevia lapsia.”

5.3 Haastattelujen analysointia

Haastatteluun saaduista vastauksista näkyy mielestämme hyvin se, että Icehearts koetaan toimintakaupungeissaan hyväksi ja tärkeäksi toimijaksi. Merkittäviä saavutuksia ovat esimerkiksi se, että huostaanottoja on pystytty toiminnan seurauksena estämään, vanhemmat ovat saaneet tukea kokonaisvaltaisesti, lapset ovat pystyneet käymään koulua yleisopetuksen luokassa ja ennaltaehkäisevä työote on tuottanut tuloksia. Merkittävää on myös se, että esimerkiksi Keravalla on koettu, että toiminnan tulokset ovat nähtävissä jo toisen vuoden kohdalla. Myös koko kouluyhteisön on kerrottu saaneen syvyyttä omaan ajatteluunsa ja tapansa kohdata oireilevia lapsia. Voidaan siis sanoa toiminnan tuottavan inhimillistä hyvinvointia ja se tulee näkymään myös taloudessa, kun esimerkiksi huostaanottoihin liittyviä kuluja vähennetään, kiusaamista pystytään vähentämään, jolloin voidaan ehkäistä mielenterveyspalvelujen kuluja, lasten erityisopetuksen kuluihin tulee säästöjä ja niin edelleen.

Vastaukset itsessään kertovat hyvin siitä, miksi Icehearts on tärkeä ja toimiva. Vastauksista heijastuu myös ihmisten positiivinen suhtautuminen järjestöön ja sen toimintaan. Halusimme lainata vastauksia suoraan, sillä koimme niiden sisällön sellaiseksi, ettemme halunneet jättää siitä mitään pois.

Ajattelimme kysymykset siitä näkökulmasta, että saisimme kaupungin päättäjät vakuutettua muiden kaupunkien kokemusten perusteella siitä, että toiminta on todella vaikuttavaa ja kannattavaa. Tulokset todellakin puhuivat puolestaan kuin osasimme odottaa. Varmasti yksikään päättäjä ei voi sulkea silmiään siltä, miten merkittäviä säästöjä ja hyötyjä toiminnan avulla voidaan saada aikaan, kun esimerkiksi lasten huostaanotot vähentyvät ja lasten opiskelurauha säilyy.

Halusimme toki myös tietää jatkoa ajatellen, millaista toiminta aluksi konkreettisesti on. Meitä kiinnostivat myös muiden kokemukset rahoituksen hakemisesta, jotta voimme peilata niitä omiin kokemuksiimme. Saimme paljon todella arvokasta tietoa, mitä voimme hyödyntää jatkossakin, kun kerromme Icehearts-toiminnan vaikuttavuudesta.

5.4 Selvitys Kuopion kaupungin sosiaalitoimen tilastoista

Olimme ajatelleet, että siinä vaiheessa, kun pääsemme keskustelemaan Kuopion päättäjien kanssa rahoituksesta ja toimintamallin tuomisesta kaupunkiin, meillä olisi esittää valmista tietoa siitä, millä alueilla kaupungissa tarve toiminnalle on. Tarkoituksenaamme oli selvittää sosiaalitoimen tilastoja esimerkiksi siitä, millä Kuopion alueille tehdään eniten lastensuojeluilmoituksia. Tämä olisi ollut yksi hyvä keino kartoittaa alueellista tarvetta etukäteen, joka olisi voitu esittää siinä vaiheessa, kun kaupungin kanssa olisi käyty keskustelua toiminnan aloittamisesta.

Kaupunki ei kuitenkaan myöntänyt meille tutkimuslupaa, joka tähän olisi tarvittu. Suurimmaksi syyksi tähän päätökseen oli vallitseva koronatilanne. Tulevaisuudessa, kun projektia viedään taas eteenpäin, on hyvä pitää mielessä, että näitä tilastoja voidaan pyrkiä hyödyntämään. Tämä vaatii tutkimusluvan hakemista uudelleen, sekä hyviä perusteluja tutkimuslupahakemukseen siitä, miksi tätä halutaan tutkia. Näiden tilastojen tutkimiseen liittyy eettisiä kysymyksiä ja tästä syystä hyvät perustelut ovat välttämättömiä tutkimuslupaa haettaessa. Tämä on yksi tapa, jolla voidaan tarjota kaupungin päättäjille valmiimpaa ideaa.

5.5 Millä asuinalueilla toimintaa tarvitaan?

Icehearts-joukkueen toiminnassa mukana olevat lapset tulevat aina joltain tietyltä asuinalueelta. Lapset valitaan yhteistyössä sosiaalihuollon ja päiväkotien kanssa. Alue

valitaan sen mukaan, missä tarve toiminnalle on suurin. Mikäli joukkueita on kaupungissa useita, voi työ tapahtua useilla eri asuinalueilla ja lähiöissä. Näin toimintamallista hyödytään kaupungissa laajemminkin kuin vain yhdellä asuinalueella. Mikäli kaupungissa on useita alueita, joissa on tarvetta Icehearts-toiminnalle, voidaan rahoitusta hakea useammille joukkueille. Joukkuemääriä kaupungissa voidaan myös kasvattaa porrastusti siten, että esimerkiksi tietyin väliajoin perustetaan uusia joukkueita uusille ikäluokille. Yhden joukkueen lapset tulevat aina samalta alueelta, jotta vältetään siltä, ettei aikaa menee hukkaan esimerkiksi lasten kuljettamiseen ja liikkumiseen paikasta toiseen.

Jotta olisimme voineet tutkia alueellista tarvetta tarkemmin, olisimme halunneet tutkia kaupungin sosiaalitoimen tilastoja esimerkiksi sen suhteen, miltä Kuopion alueilta tehdään eniten lastensuojeluilmoituksia. Tähän olisimme tarvinneet kaupungilta tutkimusluvan, mutta emme sitä muun muassa vallinneen koronatilanteen vuoksi saaneet.

Tulevaisuutta katsoen kuitenkin päätimme pitää tämän osan opinnäytetyössämme, sillä koimme tämän olevan tärkeä näkökulma siihen, kun rahoitusta haetaan seuraavan kerran. Mikäli tätä opinnäytetyötä hyödynnetään silloin, kun projektia viedään taas eteenpäin, halusimme sisällyttää siihen myös huomioita sellaisista toimenpiteistä ja ajatuksista, joilla tavoitetta toiminnan käynnistämisestä Kuopiossa voidaan mahdollisimman tehokkaasti edistää.

Sosiaalitoimentilastot eri asuinalueilta antavat tärkeää tietoa valmiiksi siitä, missä toiminnasta on hyötyä ja tämä taas voi helpottaa rahoituksen hakemista kaupungilta. Näiden tilastojen avulla on myös mahdollista osoittaa tarvetta tarkemmin ja keventää kaupungin päättäjien työtä sen suhteen, kun aletaan miettimään mille asuinalueelle joukkueita perustetaan. Esiteltäessä kaupungille Iceheartsin vaikuttavuutta ja perusteltaessa tarvetta sille, voidaan olla vakuuttavampia, kun voidaan esittää ehdotuksia mahdollisista toiminta-alueista kaupungin tilastoihin pohjautuen. Kun on etukäteen selvittänyt, mikä on se asuinalue, jolla toimintaa tarvitaan ja kuinka paljon, on myös jotain konkreettista faktaa kaupungille valmiiksi. Voihan olla, että löytyy useampikin alue, missä toimintaa tarvittaisiin.

Koska emme voineet tutkia Kuopion alueellista tarvetta Icehearts-toiminnalle sosiaalitoimen tilastojen pohjalta, sisällytimme kysymyksen asuinalueesta varhaiskasvatukselle suunnattuun kyselyymme. Kyselyn tulokset löytyvät kappaleesta 5.1.

Yhden Icehearts-joukkueen lapset pyritään kokoamaan tietyiltä asuinalueilta läheltä toisiaan, jotta aikaa ei mene liikaa kuljetuksiin ja paikasta toiseen siirtymisiin. Siksi esimerkiksi maaseutualue on ainakin toistaiseksi Kuopiossa pois suljettu mahdollisuus, muun muassa pitkien välimatkojen takia. Opinnäytetyömme varhaiskasvatuskyselyssä kävi kuitenkin ilmi, että harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa kaivataan maaseutualueillekin.

6 ICEHEARTSIN VAHVUUS KRIISIN KESKELLÄ

Projektimme mennessä jäihin koronan vuoksi näimme silti, miten Iceheartsin kaltainen toimintamuoto olisi vahvuus kriisin keskellä Kuopiossakin. Icehearts tekee poikkeusoloissakin sovellettua työtä toimintapaikkakunnillaan. Koronan keskellä on herännyt suuri huoli sosiaalisesti syrjäytyneistä lapsista ja heidän pärjäämisestään koulujen mennessä kiinni. Myös esimerkiksi sellaisten perheiden lapset, joissa esiintyy alkoholismia, perheväkivaltaa tai muita vaikeuksia, hyötyisivät poikkeusolojen ja kriisin keskellä Icehearts-toiminnasta. Kun perheet viettävät lähes kaiken aikansa kotioloissa, on hyvä olla ulkopuolista tukea perheille. Sellaista tukea Icehearts poikkeusolojen aikana lapsilleen ja perheille tarjoaa.

Kun koulut koronaviruksen takia suljettiin ja opetus siirtyi kotiin, nousi huoli siitä, kuka näkee ne lapset, jotka elävät köyhydessä, keskellä väkivaltaa, kiireisissä perheissä tai kodeissa missä ei ole mahdollisuutta kotiopetukseen. On kerännyt huoli siitä, kuka huolehtii lapsille ja perheille ruokaa, ja kuka näkee ne huonosti voivat lapset, jotka ennen näki opettaja. Iceheartsin toimintapaikkakunnilla Icehearts-kasvattaja voi esimerkiksi viedä kriisin keskellä ruokaa perheille, viedä ulos lapsia yksin tai pienryhmissä tai olla läksytukena niille lapsille, joiden vanhemmat eivät siihen kykene. Icehearts-kasvattajat pitävät verkkokokootumisia ja -valmennuksia lapsille, jotta he eivät syrjäydy kokonaan muista lapsista ja aktiviteeteistä. Kriisin keskelläkin kasvattajat

rytmittävät lastensa ja nuortensa arkea ja vapaa-aikaa, luovat toivoa, oikaisevat väärää informaatiota ja niin edelleen.

Uskomme, että Kuopiossa myös poikkeusolojen keskellä Iceheartsin poikkeusolojen toimintojen kaltaiselle työmuodolle on tarvetta. Jalkautuvaa, tuttua ja turvallista työntekijää, joka menee perheiden kotiin katsomaan, että perheet voivat hyvin ja että lapsilla on kaikki kunnossa, tarvitaan poikkeusoloissakin. Moni lapsi joutuu pärjäämään yksin kriisitilanteissa ja varsinkin juuri ne huonomassa asemassa olevat lapset. Yksi Icehearts-kasvattaja pystyy pitämään yhteyttä ja pitämään huolta kokonaisesta joukkueellisesta lapsia ja heidän perheistään, jotka olisivat muutoin vaarassa jäädä kriisiin keskellä yksin.

Icehearts tukee joukkueiden lapsia ja heidän perheitään yksilöllisesti heidän omista lähtökodistaan käsin. Tarvittaessa kasvattajat vievät perheille ruokakasseja vähä varaisille perheille, auttavat toimintojen järjestelyssä ja viranomaisyhteistyössä. Icehearts-kasvattajat lieventävät huolia ja oikaisevat väärää informaatiota, mutta samalla ovat myös joukkueiden lasten ja perheiden konkreettisena tukena. Vaikka joukkueille ei voisi järjestää harjoituksia tai pelejä, pyrkii Icehearts järjestämään mielekästä vapaa-ajan tekemistä lapsille ja nuorille mm. erilaisin yksilöllisin toteutettavin ulkoiluaktiviteetein. Ne samalla rytmittävät joukkueiden lasten ja nuorten vapaa aikaa. Kasvattajat panostavat tukeen puhelimitse, sosiaalisen median kautta sekä yksilöllisesti. Iceheartsilla on käytössään myös perhetyöntekijä, joka tukee vanhempia puhelimen välityksellä. (Icehearts 2020c.)

7 POHDINTAA JA ARVIOINTIA

Mielestämme Icehearts-toimintamalli olisi toimiva missä vain, ei ainoastaan Kuopiossa. Vaikka käymme opinnäytetyössämme läpi Kuopion tilannetta, olemme koonneet materiaalin ja aineiston sillä ajatuksella, että sitä voi hyödyntää muissakin kaupungeissa. Ongelmat ovat kuitenkin lopulta varsin samanlaisia joka puolella, kun puhutaan lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvistä asioista.

Koimme oman kaupunkimme tilanteen varhaiskasvatuskyselymme perusteella huonoksi. Erityisesti siihen annettujen avovastausten sisältö kasvatti jo ennestään kokeammaamme huolta Kuopion lasten ja nuorten tilanteesta. Vastausten sisältö oli surullista luettavaa. Tekemämme haastattelut puolestaan saivat meidät hyvin vaikuttuneiksi siitä, mitä Icehearts oli saanut aikaan muissa kaupungeissa. On ehdottomasti tärkeää, että jokainen kaupunki parantaa lasten ja nuorten asioita.

Inhimillinen hyvinvointi, lasten ja nuorten osallisuus ja mahdollisuuksien tarjoaminen sellaisiin elämyksiin, joista he muuten jäisivät ulkopuolelle, ovat merkittäviä asioita, joita myös Icehearts-toimintamalli voi tarjota. Sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen kehittäminen sekä syrjäytymisen ehkäisy ovat myös tärkeitä asioita lasten tulevaisuuden kannalta. Pitkäjänteinen tuki joukkueen jäsenille ja sen mahdollistamat saavutukset ovat Iceheartsin ehdottomia vahvuuksia. Terveiden vapaa-ajanviettotapojen tarjoaminen, esimerkiksi päihteiden käytön, rikollisuuden tai syrjään vetäytymisen tilalle, voivat ohjata lasta ja nuorta elämässään sellaisille urille, joiden myötä elämänlaatu ja lähtökohdat aikuisuudelle paranevat. Kaupungin imagokin paranee, kun lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi tehdään jotain näkyvää. Tässä on vain muutamia esimerkkejä.

Kaupungin taloustilannekin helpottuu toiminnan tuottamien säästöjen myötä. Mikään taloudellinen pikavoitto Icehearts ei ole, mutta pitkässä juoksussa 12 vuoden joukkueen toimintajakso tuottaa merkittävät säästöt. Pikavoittojen tavoittelulla kaupunki ei pysty niin merkittäviin säästöihin, eivätkä kaupungin päättäjät toivon mukaan näin ajattelekaan.

Vaikka toiminta tuottaa merkittävät säästöt, ei turvallista lapsuutta ja nuoruutta eikä ihmisten hyvinvoinnin todellista arvoa voi mitata rahassa. Icehearts-toimintamalli on tutkitusti vaikuttava ja sen taustalla on laajasti tunnettu, hyvämaineinen kotimainen järjestö. Sen käyttöönotto vaikuttaisi varmasti Kuopionkin asioihin positiivisesti. Ihmisten ja erityisesti erityistä tukea tarvitsevien lasten ja heidän perheidensä ahdinkoon voidaan vastata ja se tulisi tehdä pikimmiten. Opinnäytetyön teon aikana koronatilanne mutkisti asioita, mutta sen jälkeen viimeistään on aika tarttua toimeen ja samalla varautua myös tulevaisuuden uhkakuviin.

Olemme erittäin kiitollisia jokaiselle yhteistyökumppanille, joka on mahdollistanut projektin etenemisen ja opinnäytetyön tekemisen. Ajamme jokainen samaa asiaa, lasten ja nuorten etuja. Jokainen keskustelu päättäjän kanssa, jokainen varhaiskasvattajan vastaus kyselyyn, jokainen kasvattajan haastattelu ja rehtorin tai päättäjän näkemys, on ollut erittäin tärkeä ja merkityksellinen onnistumisemme kannalta. Lasten ja nuorten hyvinvointi on niitä tärkeitä asioita, joista ei voi puhua liikaa, joihin ei voi panostaa liikaa ja joiden hintaa ei voi mitata.

Pohdimme myös sitä, mitä olisimme itse voineet tehdä paremmin saadaksemme aikaan mahdollisimman laadukkaan opinnäytetyön ja päästäksemme tehokkaammin kohti tavoitteitamme. Koska kohtasimme paljon yllättäviäkin vaikeuksia työssämme, koemme, että olisimme voineet hyödyntää rohkeasti enemmän opinnäytetyöohjaajamme ja Icehearts-järjestön apua. Yritimme välillä selviytyä omillamme ehkä liikaa-kin, vaikka apuakin olisi ollut saatavilla. Olisimme voineet myös avata käyttämiämme menetelmiä ja käsitteitä vieläkin tarkemmin, mutta pohdittuamme asiaa päädyimme nykyiseen muotoiluun, koska menetelmien tarkempi läpikäynti ei olisi mielestämme tuonut opinnäytetyöhön lisää laadukasta olennaista sisältöä.

Olisimme myös voineet kuvata opinnäytetyössämme tarkemmin kohtaamiemme haasteita ja vaikeuksia. Esimerkiksi jossain vaiheessa näytti siltä, ettemme saa kaupungilta kaikkia tarvittavia tutkimuslupia muun muassa koronan kaupungille aiheuttaman poikkeustilan takia. Alussa näytti myös siltä, että tutkimusmenetelmämme eivät alkaneet tuottaa toivotunlaisia konkreettisia tuloksia. Emme saaneet tutkimuslupaa selvittääksemme kaupungin sosiaalitoimen tilastoja ja esimerkiksi koronan aikana kirjastoista oli käytännössä mahdotonta päästä lainaamaan lähdekirjallisuutta. Kohtaamiimme vaikeuksia olisimme voineet työssämme kuvata enemmänkin. Tarkoituksenamme oli antaa tietoa siitä, miten meidän prosessimme eteni, jotta tietoa voidaan soveltaa muillakin paikkakunnilla, joissa toimintaa aloitetaan. Myös erilaisten haasteiden kuvaaminen olisi antanut realistisemmän kuvan prosessista, joka ei aina mene täysin suunnitelmien mukaan. Koemme myös, että sellaiset tiedot ja aineistot, jotka jäivät erinäisistä syistä saamatta, olisivat voineet tehdä lopputuloksesta vieläkin paremman.

Olisimme kaivanneet enemmän muiden paikkakuntien kasvattajien näkemyksiä ja mielipiteitä, jotta olisimme saaneet tarkempaa näkökulmaa siitä, millaista toiminta on alkuvaiheissa käytännön tasolla toiminnan keskiössä. Kasvattajien kokemukset olisivat voineet antaa tietoa opinnäytetyöhömmä siitä, mitä konkreettisesti toiminnan alkuvaiheessa voidaan tehdä ja antaa hyödyllisiä näkökulmia eteenpäin uusille toimintaa aloitteleville paikkakunnille.

Koimme työmme kriittisen tarkastelun vaikeaksi, sillä tavoitteenamme on ollut toimintamallin tuominen Kuopioon, jolloin helposti käy niin, että kriittinen pohdinta vaatii erilaista tarkastelukulmaa meiltä itseltämme. Opinnäytetyössä on hyvä pystyä tarkastelemaan asiaa neutraalisti ikään kuin asian ulkopuolelta, joka oli meille jossain määrin vaikeaa. Koska olemme tehneet paljon työtä aiheen parissa, näkökulmamme asiaan on helposti työn sisäpuolelta.

Pohdimme myös jatkokehitysideoita ja miten työtämme voisi kehittää edelleen. Uusilla paikkakunnilla toimintaa aloittavia varten olisimme voineet tuottaa erikseen jonkinlaisen oppaan tai vastaavan tuotoksen, joka sisältäisi prosessikuvauksen toiminnan aloittamisesta. Tähän voisi koota meidän kokemiemme prosessin vaiheiden lisäksi myös kuvauksia muista mahdollisista vaiheista, joita toimintaa aloittaessa voi tulla vastaan. Tähän olisimme voineet saada tietoa eri lähteistä, esimerkiksi Icehearts-järjestöltä, nykyisten toimintapaikkakuntien päättäjiltä, toiminnan käynnistämisessä mukana olleilta ja niin edelleen.

Vaikka opinnäytetyön luonne muuttui koronan takia, emme silti ole sitä mieltä, että tavoite jäi saavuttamatta, vaan tavoite siirtyi. Mahdollisuudet toimintamallin saamiseksi Kuopioon ovat nähdäksemme erittäin hyvät. Edistääksemme paremmin tavoitettamme siitä, että koronatilanteen jälkeen toimintamalli otettaisiin kaupungissamme käyttöön, päätimme antaa varhaiskasvatuksen kyselyn tulokset kaupungin päättäjien tietoon. Niissä oli paljon merkittävää sisältöä ja tulosten voidaan sanoa olevan huolestuttavia. Koimme jopa velvollisuudeksemme saattaa kyselyn tulokset kaupungin tietoon, jotta ne eivät jäisi ainoastaan meille ja tähän opinnäytetyöhön nähtäville. Halusimme jakaa ne suoraan kaupungin päättäjille, jotka lopulta päättävät siitä, otetaanko toimintamalli käyttöön vai ei.

Lisäksi viimeisen harjoittelujaksomme aikana, jonka teimme Icehearts ry:lle ja jossa työskentelimme valmistellaksemme Icehearts-toimintamallin tuomista Kuopioon, kirjoitimme artikkelin, jossa pureuduimme toimintamalliin, sen hyötyihin ja niihin syihin, miksi toimintamalli kannattaisi tuoda Kuopioon. Päätimme tarjota artikkeliamme julkaistavaksi esimerkiksi johonkin Kuopion alueen sanomalehteen tai muulle foorumille, esimerkiksi johonkin Internet-julkaisuun. Tällä pyrimme siihen, että aihe saisi lisää näkyvyyttä ja saisi aikaan keskustelua laajemminkin Kuopiossa. Tämä taas voisi helpottaa tavoitteen täyttymistä siinä vaiheessa, kun projektia aletaan taas viemään koronan jälkeen konkreettisesti eteenpäin.

LÄHTEET

Appelqvist-Schmidlechner, Kaija & Kekkonen, Marjatta & Sarparanta, Tuomas & Wessman, Jenni 2017. Jääsydämet: Icehearts-toiminnassa aloittavien lasten psykososiaalinen hyvinvointi ja arviot toiminnan vaikuttavuudesta yhden vuoden seurannassa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 6/2017. Helsinki: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Viitattu 27.02.2020. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135153/URN_ISBN_978-952-302-892-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Heikkinen, Alpo & Levamo, Pauliina & Parviainen, Maaret & Savolainen, Aili 2007. Näe minut- kuule minua. Kokemuksia ryhmistä. SOCCAn ja Heikki Waris –instituutin julkaisusarja nro 11. Yliopistopaino.

Huovinen, Jutta 2019. Tasa-arvoiseen liikunnan harrastamiseen on vielä matkaa, vähävaraisten perheiden lapset liikkuvat hyvin toimeentulevia vähemmän. Viitattu 18.04.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-10755970>

Hytönen, Pia & Puranen, Tiina 2019. Lähipiirin hätää ei tunnisteta. Savon Sanomat. Artikkelit. Viitattu 03.02.2020. <https://www.savonsanomat.fi/mielipide/lukijan-sanomat/L%C3%A4hipiirin-h%C3%A4t%C3%A4t%C3%A4-ei-tunnisteta/1450797>

Icehearts 2019. Iceheartsin vaikuttavuus videolle! Hyvän mitta – hankkeen päätöseminaari 26.11.2019. Viitattu 03.02.2020. <https://www.icehearts.fi/iceheartsin-vaikuttavuus-videolle-hyvan-mitta-hankkeen-loppuseminaari-26-11-2019/>

Icehearts 2020a. Icehearts organisaatio. Viitattu 26.02.2020. <https://www.icehearts.fi/organisaatio/>

Icehearts 2020b. ”Icehearts-toiminta on tutkitusti vaikuttavaa”. Viitattu 03.04.2020. <https://www.icehearts.fi/vaikuttavuus/>

Icehearts 2020c. Icehearts tukee lasten koulutyötä, vapaa- aikaa ja perheitä, myös tänä poikkeuksellisena aikana. Viitattu 01.04.2020. <https://www.icehearts.fi/icehearts-tukee-lasten-koulutyota-vapaa-aikaa-ja-perheita-myos-tana-poikkeuksellisena-aikana/>

Icehearts 2020d. Yhdessä lapsuudesta aikuisuuden kynnykselle. Viitattu 26.02.2020. <https://www.icehearts.fi/visio-ja-toiminta/>

Jahnukainen, Markku 2012. Lasten erityishuolto ja -opetus Suomessa. Lastensuojelun Keskusliitto. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Kuopion lapsiperhepalvelujen tunnuslukuja 2018. Tukea lapsiperheille. THL:n Sotkanet-tietokanta, Kuopion kaupungin kirjanpito ja henkilöstöseuranta. Lastensuojelun vuosiraportti 2018. Kuopion kaupunki, talous- ja omistajaohjaus 04/2019, tilastotiedote. Viitattu 04.03.2020. https://www.kuopio.fi/documents/7369547/8201626/Tilastotiedote+7_2019+Kuopion+lastensuojelun+tunnuslukuja+2018.pdf/0e4ba685-1291-4497-8b1e-1d9300ce363a

Kuopion kaupunki 2017. Kuopion strategia vuoteen 2030. Viitattu 03.04.2020. https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7699416/Kuopio_strategia_2030.pdf/e6c34050-8774-4682-bc7c-a2dd1567679e

Nuorisotutkimusseura 2013. Tässä seison enkä muuta voi? Nuorisotutkijoiden ajatuksia nuorten liikunnasta ja sen kipupisteistä Päivi Harinen & Anni Rannikko (toim.). verkkojulkaisuja 65. Helsinki. Viitattu 04.03.2020. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/liikuntapamfletti2013.pdf>

Nykänen, Helmi 2019. Alaikäisten huumeiden käyttö lisääntyi rajusti Kuopion seudulla: "Huolestuttavinta on, että mukana on yhä nuorempia". Yle. Artikkel. Viitattu 03.02.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-10606871>

Patrakka, Jukka 2019. Nuorten mielenterveys heikkenee: "Mitä nopeammin kuormitustasoireisiin puututtaisiin, sitä vähemmällä päästäisiin". Savon Sanomat. Artikkel. Viitattu 03.02.2020. <https://www.savonsanomat.fi/savo/Nuorten-mielenterveys-heikkenee-Mit%C3%A4-nopeammin-kuormitustasoireisiin-puututtaisiin-sit%C3%A4-v%C3%A4hemm%C3%A4ll%C3%A4-p%C3%A4st%C3%A4isiin/1320931>

Salmivaara, Taavi 2020. Jakso: Icehearts- kasvattaja on muutakin kuin valmentaja. Radio Suomi Lahti. Viitattu 02.03.2020. <https://areena.yle.fi/1-50432981>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018. Liikuntaharrastus lapsena suojaa mielenterveysoireilta aikuisena. Viitattu 18.04.2020. <https://thl.fi/fi/-/liikuntaharrastus-lapsena-suojaa-mielenterveysoireilta-aikuisena>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020a. Icehearts on enemmän kuin urheilujoukkue. Tuloksia THL:n pitkäaikaistutkimuksesta. Viitattu 28.02.2020.

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139258/URN_ISBN_978-952-343-465-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020b. Icehearts vahvistaa liikunnallisuuden lisäksi sosiaalisia taitoja ja mielen hyvinvointia. Viitattu 28.02.2020. <https://thl.fi/fi/-/icehearts-vahvistaa-liikunnallisuuden-lisaksi-sosiaalisia-taitoja-ja-mielen-hyvinvointia>

Thesslund, Niklas 2020. Icehearts-kasvattaja luo lapsiin 12 vuoden aikana pitkäkestoisien ihmissuhteen – Se on kohta, josta yhteiskunta on rikki – Jääsydänten matka, osa 2. Apu. Artikkelit. Viitattu 03.04.2020. <https://www.apu.fi/artikkelit/icehearts-kasvattaja-luo-12-vuoden-ihmissuhteen-lapsiin-jaasydanten-matka-osa-2>

Tiihonen, Marita 2017. Nuorten mielenterveysongelmat ennätyslukemissa: "Kansallinen ilmiö". Savon Sanomat. Artikkelit. Viitattu 03.02.2020. <https://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Nuorten-mielenterveysongelmat-r%C3%A4j%C3%A4ht%C3%A4neet-k%C3%A4siin-l%C3%A4hetteiden-m%C3%A4r%C3%A4-kaksinkertaistui/996337>

Tiihonen, Marita 2019. Nuorisopsykiatrian poliklinikan ruuhka on jo uhka potilasturvallisuudelle – KYS purkaa sumaa ostopalveluin. Savon Sanomat. Artikkelit. Viitattu 03.02.2020. <https://www.savonsanomat.fi/savo/Nuorisopsykiatrian-poliklinikan-ruuhka-on-jo-uhka-potilasturvallisuudelle-%E2%80%93-KYS-purkaa-sumaa-ostopalveluin/1381986>

Töyssy, Saara 2016. Icehearts luo vakaan tukiverkoston, josta ponnistaa liikunnallisia oman elämänsä mestareita. Artikkelit. Viitattu 27.02.2020. <https://www.upm.com/fi/ajankohtaista/artikkelit/2016/11/icehearts-luo-vakaan-tukiverkoston-josta-ponnistaa-liikunnallisia-oman-elamansa-mestareita/>

Valtion liikuntaneuvosto 2019. Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. VALTION LIIKUNTANEUVOSTON JULKAISUJA. Sami Kokko ja Leena Martin (toim.). LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. (pdf-tiedosto). Viitattu 03.04.2020.

Vehviläinen, Sanna 2014. Ohjaustyön opas: yhteistyössä kohti toimijuutta. Gaudeamus Oy. Helsinki: HYY Yhtymä.

Viitala, Kaisu 2006. Lasten yhteinen varhaiskasvatus. Erityisestä moninaisuuteen. (e-kirja). Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy. Juvenes Print.

LIITTEET

Liite 1: Sähköpostiviesti, haastattelu Icehearts-kasvattajille.

Tervehdys!

Olemme tekemässä Kuopiossa Iceheartsille opinäytetyötä. Olemme yhteisöpedagogiopiskelijoita Humakista. Tavoitteenamme on ollut toiminnan käynnistäminen täällä Kuopiossa, mutta nyt koronan takia asiat menivät meidän ja kaupungin osalta "jäihin". Kuopion kaupunki on ollut projektissa mukana ja kiinnostunut Icehearts-toimintamallin tuomisesta Kuopioon, mutta vallitsevien olosuhteiden vuoksi, projektin käytännön eteneminen siirtyy joillain vuosilla. Teemme opinäytetyömme aiheesta loppuun sillä ajatuksella, että kun rahoituksen hakeminen tulee jälleen mahdolliseksi ja ajankohtaiseksi, voidaan projektia jatkaa sitä mihin nyt on jääty, kun pohjatytöt on mahdollisimman hyvin tehty.

Osaksi opinäytetyötämme olemme ajatelleet haastatella toisten Icehearts-paikkakuntien kasvattajia ja asiantuntijoita siitä, miten toiminta paikkakunnalla on lähtenyt aikanaan liikkeelle ja minkälaista toiminta on ollut alkuvaiheessa. Olemme kiinnostuneet myös siitä, millainen rahoituksen hakemisprosessi muualla on ollut. Tämä auttaa meitä myös perustelemaan kaupungille toimintamallin tarpeellisuutta.

Saimme Vartiamäen Teemulta, joka on Iceheartsin puolesta opinäytetyömme ohjaaja vinkkiä, että Teitä kannattaisi lähestyä asian tiimoilta. Olemme laatineet muutaman kysymyksen, johon toivoisimme Teiltä vastauksia. Kysymykset ovat alla. Tiimimentorit ja kasvattajat voivat vastata kysymyksiin omasta näkökulmastaan. Jos olet ollut käynnistämässä toimintaa useammalla paikkakunnalla, voit vastata sen mukaisesti.

Kysymykset:

1. Kuvaile, miten toiminta paikkakunnallanne aloitettiin? Esimerkiksi, miten rahoitusta haettiin joukkueille, miten se prosessi eteni, miten kaupungin kanssa asiasta neuvoteltiin ja minkälaista toiminta oli/on ollut alkuvaiheissa?

2. Minkälaista palautetta olette saaneet kaupungilta toiminnasta?
3. Miksi juuri Icehearts-toimintamalli on koettu kaupungissanne tarpeelliseksi ja toimivaksi?
4. Onko jotain muuta, mitä haluaisit kertoa?

Kiitos vastauksista jo etukäteen. Tämä auttaa meitä saamaan toivon mukaan Icehearts-toimintamalli käyttöön Kuopiossa, jossa toiminnalle on selkeä ja perusteltu tarve.

Ystävällisin terveisin,

Vesa Pykälistö

Maria Hallman

Liite 2: Varhaiskasvatuskysely (Webropol).

Kuopio, varhaiskasvatuksen kysely, Icehearts

1. Koetteko, että päiväkodissanne on lapsia, jotka hyötyisivät iltapäivätoiminnasta ja ilmaisesta harrastustoiminnasta? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

2. Onko teillä herännyt huolta esimerkiksi tietystä/tietyistä lapsista? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

3. Koetteko, että ko. toimintamalli voisi luoda hyvinvointia Kuopiossa? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

4. Koetteko, että toimintamalli voisi toimia tukena päiväkotinne henkilökunnalle? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

5. Oletteko huomanneet huolestuttavia merkkejä lasten käytöksessä? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

7. Kaipaatteko enemmän tukea varhaiskasvatustyöhön? *

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

9. Onko teillä ajatusta, millä alueilla/kaupunginosissa Kuopiossa toimintamalli olisi hyödyllinen?

10. Oletteko huomanneet häiriöitä käytöksessä tai muuta huolestuttavaa enemmän tytöillä vai pojilla?

- Tytöillä
 Pojilla
 En osaa sanoa

11. Missä Kuopion kaupunginosassa toimitte? (Kaikkia tietoja käsitellään luottamuksellisesti, eikä tietoja yhdistetä kyselissä antamiisi vastauksiin) *

12. Vapaa sana?

Liite 3: Tutkimuslupa.

KUOPIO**Päätöspöytäkirja**

1 (4)

Kuopion kaupunkiKasvun ja oppimisen tuen koordinoitipalvelut
Kasvatusjohtaja

2.4.2020

Tehtävä 13.00.00
Asianro 2864/2020

Muut asiat 4 § / 2020

Tutkimuslupa / Maria Hallman ja Vesa Pykälistö

Selostus ja perustelu Yhteisöpedagogiopiskelijat Maria Hallman ja Vesa Pykälistö Humanistisen ammattikorkeakoulun Kuopion kampukselta ovat pyytäneet tutkimuslupaa opinnäytetyötään varten.

Aiheena on Icehearts –varhaisen puuttumisen toimintamalli ja tarkoituksena on selvittää toimintamallin tarpeellisuutta Kuopion kaupungin varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyön tavoitteena on, että Icehearts -toimintamalli voidaan ottaa Kuopiossa käyttöön tukemaan peruspalveluita.

Tutkimusaineisto kerätään varhaiskasvatuspalveluissa henkilöstölle tehtävällä kyselyllä huhti-toukokuun 2020 aikana.

Päätös

Myönnän Maria Hallmanille ja Vesa Pykälistölle luvan liitteenä olevan tutkimuslupahakemuksen mukaisen tutkimuksen tekemiseen Kuopion kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa.

Yksi kappale tutkimusta toimitetaan Kuopion kaupungin kasvun ja oppimisen palvelualueelle varhaiskasvatuspalveluihin.

Toimivallan peruste

Yhteyshenkilö Kuopion kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa on palvelupäällikkö Tuula Nuotio.

Hyvinvoinnin edistämisen ja kasvun ja oppimisen palvelualueiden toimintasääntö 3 §.

Juha Parkkisenniemi
kasvatusjohtaja

Asiakirja on allekirjoitettu koneellisesti Kuopion kaupungin asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Oikaisuvaatimusohje
Tutkimuslupahakemus_Hallman_Pykälistö.pdf

Tiedoksi

Maria Hallman ja Vesa Pykälistö
Varhaiskasvatuspalveluiden esimiehet
Kasvun ja oppimisen lautakunta
Kaupunginhallitus

Tiedoksianto

Päätös on lähetetty tiedoksi sähköpostilla 3.4.2020.

Postiosoite Vuorikatu 27, 70100 KUOPIO
Käyntiosoite Vuorikatu 27
Laskutusosoite PL 3016, 70900 KUHILAS

Puhelin +358 17 18 2111 www.kuopio.fi
Faksi etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

KUOPIO**Päätöspöytäkirja**

2 (4)

Kuopion kaupunkiKasvun ja oppimisen tuen koordinoitopalvelut
Kasvatusjohtaja

2.4.2020

Tehtävä 13.00.00
Asianro 2864/2020

Nähtävänäolo

Päätös on yleisesti nähtävänä Kuopion kaupungin verkko-sivuilla
www.kuopio.fi/paatoksenteke 3.4.2020

Postiosoite Vuorikatu 27, 70100 KUOPIO
Käyntiosoite Vuorikatu 27
Laskutusosoite PL 3016, 70900 KUHILAS**Puhelin** +358 17 18 2111 www.kuopio.fi
Faksi etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

KUOPIO**Päätöspöytäkirja**

3 (4)

Tehtävä 13.00.00

Asianro 2864/2020

Kuopion kaupunkiKasvun ja oppimisen tuen koordinoitupalvelut
Kasvatusjohtaja

2.4.2020

Liite A kuntalain mukainen oikaisuvaatimusohje

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä

– se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä – kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on yleisesti nähtävänä Kuopion kaupungin verkkosivuilla www.kuopio.fi/paatoksenteke.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusaajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Kuopion kaupungin kasvun ja oppimisen lautakunta
Postiosoite Vuorikatu 27, 70100 KUOPIO
Käyntiosoite Vuorikatu 27
Sähköposti kirjaamo.kasvujaoppiminen(at)kuopio.fi
Puhelin 017 18 2111
Faksi 017 18 4210

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Postiosoite Vuorikatu 27, 70100 KUOPIO
Käyntiosoite Vuorikatu 27
Laskutusosoite PL 3016, 70900 KUHILAS

Puhelin +358 17 18 2111 www.kuopio.fi
Faksi etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

KUOPIO**Päätöspöytäkirja**

4 (4)

Tehtävä 13.00.00
Asianro 2864/2020**Kuopion kaupunki**Kasvun ja oppimisen tuen koordinoitipalvelut
Kasvatusjohtaja

2.4.2020

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava
– päätös, johon haetaan oikaisua – miten
pätöstä halutaan oikaistavaksi ja – millä
perusteella oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta,
postiosoite ja puhelinnumero.

Jos oikaisuvaatimuspäätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä
viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös
sähköpostiosoite.

Postiosoite Vuorikatu 27, 70100 KUOPIO
Käyntiosoite Vuorikatu 27
Laskutusosoite PL 3016, 70900 KUHILAS

Puhelin +358 17 18 2111 www.kuopio.fi
Faksi etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi